Letelepedés Albertában
Információ Bevándorlóknak

Alberta
KARRIER FEJLESZTÉSI ÉS
MUNKAÜGYI MINISZTÉRIUM
Bevándorlási és
Letelepedési Részleg

Settling in Alberta
Information for Immigrants
(Hungarian)

Letelepedés Albertában

Információ Bevándorlóknak

BEVEZETÉS

A "Letelepedés Albertában" az új albertaiak számára íródott azzal a céllal, hogy segítsen új országukban beilleszkedni.

Ez a könyvecske számos nyelven került kiadásra, többek között angolul, és megkapható bármelyik a hátsó lapon feltüntetett bevándorlási segélyszervezeteken keresztül.

A könyv a különböző letelepedéssel kapcsolatos témaköröket általános értelemben tárgyalja. Amennyiben bárki kíván további részletes információt kapni, forduljon bizalommal a különböző fejezetekben feltüntetett hivatalokhoz, vagy a bevándorlási segélyszervezetekhez akik segítségére lesznek.

E könyvet az Alberta Karrier Fejlesztési és Munkaügyi Minisztérium Bevándorlási és Letelepedési Részlege adta ki. Telefonszám: (403) 427-0537.

INTRODUCTION

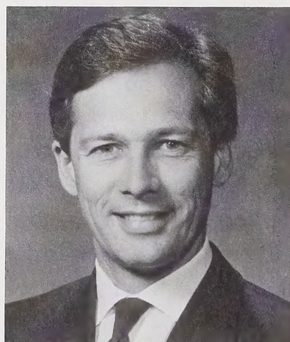
"Settling in Alberta" was written to help new Albertans adapt to life in their new country.

This booklet has been printed in several languages, including English, and is available through any of the immigrant aid organizations listed on the back cover.

In this book many topics related to settlement are discussed in a general way. Anyone requiring additional information is encouraged to contact the offices listed in each section or immigrant aid organizations for help.

This book was published by the Immigration and Settlement Branch, Alberta Career Development and Employment, Telephone (403) 427-0537.

A KARRIER FEJLESZTÉSI ÉS MUNKAÜGYI MINISZTER ÜZENETE

Isten hozta Albertába! Mint a tartományi bevándorlással kapcsolatos ügyek felelős minisztere tudomásom van arról, hogy egy új országban letelepedni nehéz és egyben kielégitő érzéseket adó tapasztalat.

Minisztériumom Bevándorlási és Letelepedési Részlege rendelkezésre áll beilleszkedése megkönnyitésében.

A Bevándorlási és Letelepedési Részleg kiad egy sor információs anyagot a bevándorlók részére. Ez a pamflet is egyike ezen kiadványoknak. A benne lévő információ segitségül szolgál az Albertában töltött első napjai és hetei során.

Alberta fejlődésében fontos szerepet játszottak a világ minden részéről érkező bevándorlók a tartomány történelme során. Én tudom, hogy Ön is fog mind hozzájárulni, mind pedig élvezni e tartomány társadalmi jólétét és gazdasági életét.

Ismételten üdvözlettel fogadom Önt és kivánok Önnek és családjának sok sikert és boldogságot.

Őszinte üdvözlettel,

Rick Orman

MIRŐL SZÓL A KÖNYV

Ez a könyv az új albertaiak első pár napjai során legfontosabb információ ismertetésével kezdődik, mint pl. felvilágositás a kanadai pénzről, segélyről, közlekedésről, vásárlásról, szálloda/motelekről és hogyan kell a télre felöltözni. Ezeket követi információ egészségügyi kérdésekről, lakhelyről, munkavállalásról, járművezetésről, oktatásügyi kérdésekről, valamint egyéb témákról.

Többször esik emlités a telefonkönyv úgynevezett "Fehér lapok", valamint "Sárga lapok" részeire. A telefonkönyv szines lapjai igen hasznosnak fognak bizonyulni az új albertaiak számára amikor egyes egyéneket, kormányhivatalokat, közösségi szerveket és különböző vállalkozások telefonszámát és cimét akarják felnézni.

A "Fehér lapok" alfabetikai sorrendben tüntetik fel a különböző egyének, szervezetek és üzleti vállalkozások telefonszámait. A "Sárga lapok" a különböző szervezetek és üzletek telefonszámait különböző csoport szerint kigyüjtve adják meg (például: Költöztető vállalatok - megadja a bútorszállitó vállalatok nevét, cimét és telefonszámát, avagy pl. Fogorvosok - megadja a helybeli fogászok nevét, telefonszámát és cimét.)

Az itt megadott információ 1988 február 1-vel érvényes.

E könyvet az Alberta Karrier Fejlesztési és Munkaügyi Minisztérium Bevándorlási és Letelepedési Részlege adta ki. A Bevándorlási és Letelepedési Részleg anyagilag támogat számos önkéntes közösségi bevándorlási segélyszervezetet és kiad könyveket és cikkeket, amelyek az Albertába újonnan érkezők letelepedésében segitenek.

Bárki, aki kiván idevonatkozó javaslatokat, vagy megjegyzéseket tenni, sziveskedjék írni vagy telefonálni a következő címre:

Alberta Karrier Fejlesztési és Munkaügyi Minisztérium
Bevándorlási és Letelepedési Részleg
Park Square épület, 14. emelet
Bellamy Hill 10001
Edmonton, Alberta tartomány
T5J 3W5
Telefonszám: 403 - 427-0537

angolul: Alberta Career Development and Employment
Immigration and Settlement Branch
14th Floor, Park Square Building
10001 Bellamy Hill
Edmonton, Alberta
T5J 3W5
Telephone: (403) 427-0537

ELISMERÉS

Ezúttal kivánunk köszönetet mondani mindazoknak, akik a különböző közösségi szervezetek és kormányszervek részéről segitségükkel lehetővé tették ezen ismertető kiadását.

TARTALOMJEGYZÉK

LAPSZÁM

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK

LAPSZÁM

TARTALOMJEGYZÉK

LAPSZÁM

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK

LAPSZÁM

Az Elsö Pár Nap

AZ ELSŐ PÁR NAP ALBERTÁBAN

E KÖNYV ELSŐ FEJEZETE AZ ALBERTÁBA ÚJONNAN ÉRKEZETTEK ELSŐ PÁR NAPJAI SORÁN LEGFONTOSABB INFORMÁCIÓKAT TARTALMAZZA:

- ÁLTALÁNOS INFORMÁCIÓ ALBERTÁRÓL (FÖLDRAJZA, ÉGHAJLATA, NÉPESSÉGE);
- A KANADAI PÉNZ;
- SZÁLLODÁK ÉS MOTELEK;
- TELEFON;
- POSTAHIVATALOK;
- KÖZLEKEDÉS;
- VÁSÁRLÁS;
- TÉLI FELKÉSZÜLÉS;
- BALESETEK ÉS EGYÉB SÜRGŐS SEGÍTSÉGET IGÉNYLŐ ESETEK;
- ÉS A DECIMÁLIS ÉS IMPERIÁLIS MÉRTÉKEGYSÉGEK.

ÁLTALÁNOS INFORMÁCIÓ ALBERTÁRÓL

Alberta földjére a világ szinte minden részéről jöttek emberek. Az elmúlt 100 év alatt bevándorlók több mint 90 különböző országból választották Albertát otthonul.

Általábanvéve az albertai emberek barátságosságukról és arról ismeretesek, hogy törődnek a más országokból jövő emberek jólétével. Hiszen a legtöbbjüknek vannak rokonai és ősei más országokban.

Népesség

Alberta népesség 1987-ben körülbelül 2,385,000 embert számlált. A következő tábla felsorolja a kalkulált népességet a tartomány nagyobb centrumaiban.

Város	Népesség
Calgary	621,000
Edmonton	560,000
Lethbridge	58,000
Red Deer	50,000
St. Albert	35,000
Grande Prairie	24,000

Edmonton Alberta tartomány fővárosa.

Földrajz

Alberta 661,000 négyzetkilométeren, avagy 255,000 négyzet-mérföldön terül el.

Négy fő geográfiai terület található a tartományban. Ezek magukban foglalják a Rocky (Sziklás) hegyeket a tartomány DNy-i részén, a prériket Délen, a mezőket és erdőségeket a középre eső parkok területén és a kevéssé lakott erdőségeket Északon.

Az emelkedés az ÉK-i alföld és az DNy-i hegyek köze esik. Edmonton 670 méterre, mig Calgary 1050 méterre fekszik a tengerszint felett.

Éghajlat

Albertában négy jól megkülönböztethető szezon van: tél, tavasz, nyár és ősz.

Tél

A tél Albertában általában októberben, vagy novemberben kezdődik és eltart áprilisig. Noha a nap sokat süt, a napok meglehetősen rövidek (7-9 óra). A hőmérséklet -40 Celziusz fok és +5 Celziusz fok között váltakozik. A déli részeken meleg szelek, az úgynevezett "Sinuksz" fújnak, amelyek gyakran váratlanul melegebb hőmérsékletet hoznak. Néha havazik a téli hónapok során.

Tavasz

A tavasz áprilisban kezdődik és juniusig tart. A nappalok hosszabbodnak, a hó elolvad és néha esik az eső.

Nyár

Albertában a nyarak szépek. A hőmérséklet 15-35 Celziusz fok között váltakozik. A napok hosszúak és az éjszakák rövidek. Néha esik az eső. Általában a levegő száraz.

Ősz

Az őszi szezon szeptemberben kezdődik és október, vagy novemberig tart. Ősszel a napok rövidülnek és az éjszakák hosszabbodnak. Az idő hűvösre fordul és a fák lehullajtják leveleiket.

A KANADAI PÉNZ

A használatos pénzérmek a következő címletekben fordulnak elő: 1 cent (avagy penny, kiejtése: penni), 5 cent (avagy nickel, kiejtése: nikel), 10 cent (avagy dime kiejtése: dajm), 25 cent (avagy quarter), 50 cent és 1 dollár.

A papirpénz (avagy bills, kiejtése: billz) a következő címletekben használatos: 1$, 2$, 5$, 10$, 20$, 50$ és 100$.

Minden külföldi pénzt be lehet váltani a különböző bankokban, vagy ú.n. "trust company"-kban (ezek is mint bankok működnek). A pénzérmek (avagy coins, kiejtése: koinz) és a papirpenz (avagy bills, kiejtese: billz) a készpénz; angolul "cash" (kiejtése: kesh).

SZÁLLODÁK/MOTELEK

Az első pár napon Albertába érkezésük után sokan szállodákban (hotelekben), vagy motelekben szállnak meg. A legtöbb szálloda rendelkezik éttermekkel és kávézókkal. A motelek általában a városközponton kívül vannak. A motelek általában kevesebb kedvezményt nyújtanak, mint a szállodák. Ugyanakkor olcsóbb szállást is biztosítanak, átlagban 25$ és 50$ között éjszakánként.

Ajánlatos először megkérdezni a szállodában, vagy motelben a fogadó könyvet vezető hivatalnoktól (angolul: Front Desk Clerk), hogy mibe kerül a szállás egy éjszakára. Az átlagos díj éjszakanként 30$ és 60$ között mozgott 1987-ben. Néhány nagyobb szálloda belekerülhet 100$-ba, vagy még többe.

BEVÁNDORLÁSI SEGÉLYSZERVEZETEK

A bevándorlási segélyszervezetek meglehetősen hasznosak lehetnek az Albertába újonnan érkezettek számára. Ezen ügynökségek munkatársai általában maguk is valamikor bevandorlók voltak. Igy tudomással bírnak az új országban való letelepedéssel járó nehézségekről és ismernek egy sor bevandorlókat segítő más szervezeteket. Sokan közülük beszélnek két vagy több nyelven.

A jelen könyv hátulsó lapján van egy lista, amely felsorolja a bevandorlókat segítő szervezeteket. Az új albertaiaknak ajánljuk, hogy telefonáljanak a városukban lévő ügynökségnek, hogy fogadásukra időpontot kérjenek.

TELEFON

Közhasználati telefonok

Pénzérmével müködő köz telefonok találhatók repülőtereken, nagyobb középületekben és számos utcasarkon. Egy helyi hívás 25 centbe kerül.

Helyi hívásnál dobja be a megfelelő értékben a pénzérméket az erre a célra feltüntetett nyílásba, várjon a szabad vonalat jelző búgásra, majd tárcsázza a telefonszámot. Ha nincs válasz, akassza vissza a kagylót és kissé később próbálja meg ismét a hívást. A pénzt az érme visszatérítő (angolul: "Coin Return", kiejtése: koijn ritörn) nyílásból veheti ki. Amennyiben a központos segítségére van szüksége, tárcsázzon "0"-t (nullát) térítésmentesen.

Megjegyzendő: Albertában helyi hívásért a privát házakban nem kell fizetni.

Interurbán hívások

Kétféleképpen lehet egy interurbán hívást lebonyolítani. Az első az u.n. közvetlen távolsági hívás (angolul: Direct Distance Dialing, kiejtése: direkt disztensz dájeling). Ebben az esetben a központos (angolul: operator, kiejtese: operétor) segítségére nincs szükség. Alberta tartományon belüli interurbán hívásoknál először tárcsázzon "1"-t majd a megfelelő telefonszámot. Albertából Kanada más részeibe, az USÁ-ba, Mexikóba, vagy a Karábiai-tenger szigeteibe (angolul: Caribbean) először tárcsázzon "1"-t, majd a megfelelő kódszámot és azután a helyi telefonszámot. Tengerentúlra történő hívásoknál először tárcsázzon "011"-t, majd az ország kódszámát, a város irányító számát, és végül a helyi telefonszámot.

A második módon a telefonközpontos segítségét veheti igénybe amikor interurbán hívást akar lebonyolítani. A telefonközpontos segítségével történő hívás drágább, mint a közvetlen távolsági hívás. Amikor Albertán belül kíván telefonálni a központoson keresztül, tárcsázzon először "0"-t (nullát) majd a helyi telefonszámot. Észak-Amerika területén belüli, telefonközponton keresztüli hívasaikor tárcsázzon először "0"-t, majd a megfelelő kódszámot és végül a helyi telefonszámot. Amikor a tengerentúlra kíván telefonálni, tárcsázzon "0"-t és amikor a központos (operator) felveszi a kagylót mondja, hogy "szeretnék interurbán hívni (itt megadja az illető város/helység és az ország nevét)", [angolul: "I wish to phone long distance to" - name city and country] majd mondja meg a központosnak az illető nevét és helyi telefonszámát akit hívni próbál.

A központon keresztül lebonyolított hívásoknál a hívó fél felkérheti a központost, hogy a költségeket a hívott fél számára számítsa fel. A hívást lehet egy harmadik egyén telefonszámlája terhére is kérni, mint pl. egy albertai barátja vagy esetleg hozzátartozója számlájára. A központos természetesen először felhívja ezt a harmadik egyént, hogy megkérdezze, hogy ő elfogadja -e a költségeket. Amikor utcai vagy más közhelyi telefonról hív interurbán, a központos meg fogja mondani, miután nullát tárcsázott, hogy mennyi aprópénzt kell a telefonba bedobnia egy három-perces hívásért.

Üzenetvevő gépek

Elég sok embernek van otthon, vagy a vállalatánál u.n. üzenetvevő gépe [angolul: "answering machine", kiejtése: anszering mesin] a telefonhoz kapcsolva.

Amikor telefonál és ez a gép kapcsol és "válaszol", a rövid üzenet meghallgatása után hagyja meg nevét és a telefonszámot ahol Önnel kapcsolatba lehet lépni, valamint az időt amikor telefonált.

A telefonkönyv

A telefonkönyvnek két része van, nevezetesen az u.n. Fehér lapok és a Sárga lapok. Baleseti, sürgős telefonszámok, mint pl. tűzoltók, rendőrség és a mentők megtalálható mindkét könyvben annak első lapja belső oldalán. A Fehér lapok bevezető része foglalkozik a telefon rendszerrel, valamint információt szolgáltat, hogy hogyan kell eljárni interurbán hívások során. Ez az ismertetés kiterjed az Észak Amerika különböző részeire vonatkozó kódszámok, valamint a tengerentúli hívásokhoz szükséges ország kódszámok és irányító számok listájára. Ezután a Fehér lapok felsorolja egyének, vállalatok és különböző kormányhivatalok telefonszámait.

A felsorolás az egyén családnevével kezdődik és ÁBC sorrendben van. A névsoron belül keresse meg az illető nevét és címét, a telefonszámot megtalálja ugyanazon a soron a cím mellett.

Kanadában az államigazgatás három szinten történik. Amikor a helyi igazgatási szerveket akarja felhívni, a telefonkönyvben a "C" betű alatt ami "City"-re azaz nagyobb városra, avagy a "T" betű alatt ami "Town"-ra azaz városra, avagy a "V" betű alatt ami "Village"-re azaz falura vonatkozik, találhatja meg a kívánt hivatalt. Amennyiben a tartományi avagy szövetségi kormányhivatalok számát keresi, úgy megtalálhatja azokat, "Government of Alberta" (azaz az albertai tartományi kormány) vagy a "Government of Canada" (azaz a kanadai szövetségi kormány) címszavak alatti listákban.

A Sárga lapok üzletek, vállalatok, iparosok és diplomás vállalkozók telefonszámait adják meg. A felsorolás itt is ÁBC sorrendben történik, de a különböző foglalkozási csoportok szerinti felosztásban, pl. a Fogászok/fogorvosok esetében

A FOGÁSZ NEVE . . . CÍME . . . TELEFONSZÁMA
A FOGÁSZ NEVE . . . CÍME . . . TELEFONSZÁMA stb. stb.

Amikor a Sárga lapokat használja nézze fel először a kívánt foglalkozási, avagy üzleti kategoriát és azutan ennek első szava szerint találhatja meg azt alfabetikus felsorolásban.

POSTAHIVATALOK

A kanadai szövetségi kormány az egész országra kiterjedően szolgáltat postai kikézbesítéssel. Bármelyik postahivatalban az alábbiak szerinti szolgáltatások kaphatók:

- levelek és postacsomagok feladása;
- bélyegek és pénzutalványok vétele;
- információ Kanada bármelyik részébe, vagy más országokba történő postaszolgálatot illetően.

Néhány drogériában vagy kisebb üzletben is van postaszolgálat, ahol lehet bélyegeket venni és leveleket feladni.

Levél vagy postacsomag feladásánál a címzett és a feladó címet a levélboríték és a csomag első oldalán kell feltüntetni. A bélyeget a levélboríték és a csomag jobb felső sarkán kell felragasztani.

Az 1988. évi tarifák egy 30 grammos levélre:

. 37 cent értékű bélyeg kell, ha Kanadán belül küldik;

. 43 cent értékű bélyeg kell, ha az USÁ-ba küldik;

. 74 cent értékű bélyeg kell, ha más országba küldik.

Nehezebb leveleket és postacsomagokat be kell vinni egy postahivatalba, hogy az alkalmazott lemérje és így a megfelelő értékű bélyeget ragaszthassa fel.

Bárki, aki Kanadából külföldre kíván csomagot küldeni ki kell töltsön egy vámnyilatkozatot, amelyen feltünteti a csomag tartalmát és dollárban kifejezett értékét.

Ajánlott posta

Sokan fontos iratokat és csomagokat ajánlott postával [angolul: "Registered Mail", kiejtése: redzsiszterd mél] küldenek. Ez drágább és a címzettnek aláírásával kell igazolni, hogy megkapta a küldeményt.

Ha a címzett nincs otthon amikor kihozzák a postát, úgy a postás hagy egy értesítőt, amelyen feltünteti, hogy hol lehet a küldeményt felvenni.

KÖZLEKEDÉS

Távolsági buszok

Alberta tartományon keresztül-kasul vannak távolsági buszjáratok. A főbb távolsági buszvállalatok nevei: Greyhound, Grey Goose és Red Arrow [fordításban: Szürke-vadászkutya, Szürke liba és Vörös nyíl, angol kiejtésük: Grejhaund, Grej Gúsz és Red Erou]. Amennyiben információra van szüksége távolsági buszok menetrendje, költsége, stb. ügyében, a telefonkönyv Sárga lapok részében "Buszok" [angolul: "Buses", kiejtése: básziz] címszó alatt találhatja meg a buszvállalatok telefonszámait.

Városi buszok

A legtöbb nagyvárosban és néhány nagyobb városban is van rendszeres buszközlekedés. Ha busszal kíván valahová menni írja fel egy darab papírra a címet és kérjen útbaigazítást egy buszvezetőtől. A buszvezetők általában készségesen megmondják, hogy hogy a legegyszerűbb, legjobb a kérdéses címre menni. A buszokra csak a kijelölt buszmegállóknál lehet felszállni. Ezek a megállók az egyes városok és nagyvárosok fő útvonalain találhatók.

A legtöbb városi közlekedési rendszer kiad a buszjáratokat és földalatti vasúti vonalakat ábrázoló térképeket. Amennyiben további felvilágosításra van szüksége hívja az illetékes közlekedési műveket. A telefonkönyv Fehér lapok részében "C" betű alatt, ami "City"re, azaz városra vonatkozik általaban "Transit", vagy "Transportation", azaz transzportácio címszavak alatt találhatja meg a vállalatok telefonszámait.

1987-ben a városi buszokon való utazás díja egy dollár volt, egyirányban egy felnőttnek. Pár kisebb városban a buszjegy ára olcsóbb. Calgary-ban és Edmonton-ban havi buszbérletet lehet vásárolni bankfiókokban és pár kis, sarki-üzletben.

Speciális buszok

Járnak speciális buszok is azok számára akik tolókocsiban ülnek, vagy más fizikai okból korlátozott mozgóképességgel rendelkeznek. Ezek a buszok főként iskolába vagy munkába és haza szállítják az embereket. Akik igénybe kívánják venni ezen buszokat azoknak igénylést kell beadniuk egy orvosi javaslattal együtt.

Hévjárat

Edmonton-ban és Calgary-ban van hévjárat, amely a belvárost összeköti a külső kertvárosokkal [angol neve: Light Rail Transit, vagy LRT]. Az átszálló jegyekkel [angolul: transfer ticket] az utasok felszállhatnak a hévről a városi buszokra, vagy villamosokra ráfizetés nélkül.

Taxik

Minden nagyvárosban és nagyobb városban vannak taxivállalatok. Taxival utazni sokkal többe kerül, de viszont megvan a háztól házig való szállítás kényelme.

Egy-egy városon belül minden taxivállalat egyforma tarifát számol fel, de a díj városonként különbözhet. Mindenegyes taxiban van egy taxaméter, amely mutatja hogy egy-egy szállítás mennyi időt vett igénybe és mi a megtett távolság. A taxaméter mutatja azt is, hogy mennyit kell a taxisofőrnek fizetni az útért. A taxi árát nem lehet lealkudni.

Taxit lehet fogadni a repülőtereken, nagyobb középületeknél, hoteloknál, nagy áruházaknál és kórházaknál.

Taxit lehet telefonon is rendelni. Ezeknek a vállalatoknak a számait a telefonkönyv Sárga lapjai részében "Taxicabs", azaz taxivállalatok címszó alatt lehet megtalálni.

Vonatok

A transzkontinentális vonatok megállnak Edmonton-ban, Calgary-ban és számos más nagyobb városban. A telefonkönyv Fehér lapok részében "VIA Rail Canada", azaz kanadai vasúti társaság, címszó alatt találhatja meg a szükséges telefonszámokat ha felvilágosítást kíván kérni a menetrendre és díjakra vonatkozóan.

Gyalogjárás

Gyalogjárás Albertában ugyanúgy megy, mint bárhol másutt, de van egy néhány közlekedési szabály, amelyet be kell tartani.

A legtöbb nagyvárosban és városban vannak járdák a gyalogosok számára. Ahol esetleg nincs járda, ott a gyalogosok a szembejövő forgalmi út baloldalán kell járjanak. Ilymódon mind a gyalogosok, mind a gépjárművezetők látják mi jön az úton. Este sokan viselnek világos színű ruhadarabokat, hogy a járművezetők jobban észrevehessék őket az úton.

Albertában az utcákon, útakon való gyalogos átkelés erre kijelölt kereszteződéseknél történik. Albertában szabálysértésnek számít az út közepén, vagy bárhol másutt átkelni.

Sok utcasarok kijelölt gyalogos atkelőhely. Ezeket fel lehet ismerni a fehér csikokról, ("a zebra") amelyek az úttestre vannak festve. A járművezetők figyelnek a gyalogosokra ezeken az atkelőhelyeken. A járművezetők kötelesek megállni és átengedni a gyalogosokat. A gyalogosok meg kell először győződjenek, hogy a jármű megállt mielőtt átkelnek az úton.

Sok utcasarkon van közlekedési lámpa is, amely mutatja a járműveknek és a gyalogosoknak, hogy kinek mikor szabad az út. A zöld lámpa azt jelenti, hogy szabad az út átkelni. A piros lámpa azt jelzi, hogy várni kell. A piros lámpán átkelni tilos.

Közlekedés kerékpáron

Sok ember jár kerékpáron (biciklin) Albertában. A következő közlekedési szabályokat kell betartani:

- Az út jobboldalán, vagy a jobbsávon hajtson;
- Kövesse a járművekre vonatkozó közlekedési szabályokat;
- A szokásos kéz-jelzésekkel mutassa, hogy merre akar befordulni;
- Az útkereszteződéseknél, vagy a járdán szálljon le a kerékpárjáról és gyalog menjen;
- Soha ne felejtse el lakattal lezárni a kerékpárját parkolásnál, hogy azt esetleges lopástól megőrizze;
- Egyszemélyes kerékpáron csak egy személy utazhat;
- Esti sötétben való kerékpárhasználatnál kötelező egy megfelelő lámpát, vagy reflektort használni.

Gépjárművek vezetése

Mindenkinek aki gépjárművet akar vezetni, legyen az autó, teherautó, vagy motorkerékpár, rendelkeznie kell egy érvényes hajtási igazolvánnyal. A hajtási/vezetési igazolvány kiváltása végett az egyénnek le kell tenni vezetési, közlekedési szabályokra vonatkozó vizsgákat, valamint egy látásvizsgálaton kell keresztül mennie. Minden autótulajdonos köteles kiváltani gépjármű biztosítást, ha Albertában vezetni óhajt.

VÁSÁRLÁS

Albertában sok különböző üzlet van. A legtöbb üzletben fix árak vannak és nem lehet alkudni. Az alábbiakban ismertetünk néhány típusú vásárlási helyet.

Élelmiszer-vásárlás

Kisüzletek

Ezek úgynevezett konveniáló, kényelmet adó, kisüzletek, amelyek hat vagy éppen meg hét napon is és késő estig nyitvatartanak. Ezek az üzletek az alap élelmiszereket tartják, mint pl. tejet, kenyeret, valamint még újságokat, képeslapokat és cukorkákat. Az árak ezekben a kisüzletekben kissé magasabbak, mint a nagyobb KÖZÉRT-jellegű üzletekben. A legtöbb kisüzlet csak készpénzt fogad el fizetésként.

Nagyobb KÖZÉRT-jellegű élelmiszerüzletek

A nagyobb KÖZÉRT-jellegű élelmiszerüzletekben, (**supermarket**-ekben) nagy választékban kaphatók áruk. Ezek az üzletek hat vagy esetleg hét napon a héten vannak nyitva általában este 6 óráig, vagy esetleg tovább. Az árak általában alacsonyabak a nagy üzletekben, mint a kis élelmiszerüzletekben.

Az egyes áruk ára az alábbi két módon lehet feltüntetve:

- Az árcédula az árucikk pontos árát jelöli, mint pl. - kenyér - 99 cent;
- Az árcédula az árucikk egységárát tünteti fel, mint pl. - csirke - 4.00$ kilója, (4.00$/kg).

Piacok

Nagyvárosokban és városokban is gyakran találhatók piacok, ahol élelmiszereket és egyéb árukat lehet vásárolni. Néhány piac csak a hétvégén működik. A piacokon néhány árucikk árán lehet alkudni, mig más cikkeket csak a megjelelölt árért lehet megkapni.

Népi élelmiszer üzletek

Ezek az üzletek egy bizonyos népi származású csoport által ismeretes és kedvelt specialitásokat, élelmiszereket árulnak legtöbbnyire importból, példának okáért vannak kínai élelmiszer üzletek, vagy pl. olasz élelmiszer üzletek.

Ruhanemű, bútor és más cikkek vásárlása

Ruhaneműt, bútort és más cikkeket általában a következő üzletekben lehet megtalálni:

Nagyáruházak

Ezek az üzletek sok és nagy választékban árusítanak mindenféle árucikkeket, mint pl. ruházati cikkeket, sport cikkeket, elektromos árucikkeket, konyhafelszerelési árukat, szőnyegeket, rádiókat, televiziókat, növényeket, szerszámokat, ékszereket és még sok mást. Az árak véglegesek és alkudni nem szokásos. A vásárlók figyelmébe ajánljuk, hogy feltétlenül őrizzék meg a számláikat arra az esetre, ha valamilyen okból vissza akarják vinni, vagy kicserélni akarják a vásárolt árut. Számos ruházati üzletben elfogadnak csekkeket, vagy hitelkártyákat fizetésként.

Szaküzletek

Néhány kisebb áruház, vagy üzlet speciális árucikkeket tart csak, mint pl. bútor, ruha, szerszám, ékszer, rádió, stb. üzlet. Egyik-másik ilyen üzletben lehet alkudni. Ezeknek az üzleteknek a címe és telefonszámai megtalálhatók a telefonkönyv Sárga lapjai részében, pl. ruhaüzletek a "C" betű alatt: "Clothing Retail" azaz ruházati kiskereskedelmi üzletek [kiejtése: klodzing ritél], valamint bútorüzletek az "F" betű alatt: "Furniture Retail" [kiejtése: förnicsör ritél], stb.

Használt cikkek üzlete

Ezek az üzletek használt árukat tartanak, mint pl. használt ruhaneműt, vagy használt bútorokat. Az áruért készpénzben kell fizetni és szokás alkudni az ár körül.

TÉLI FELKÉSZÜLÉS

Albertában a tél hozhat nagyon hideg napokat. A hőmérseklet a tél folyamán ingadozhat +5C^{o} és -40C^{o} között. Ezért nagyon fontos, hogy amikor kimegy az utcára meleg téli ruházatot viseljen.

Sapkák/kalapok

A tél folyamán az emberek többsége visel sapkát, vagy kalapot. Sok télikabát egy egybevart kapucnival készül. Ezek a legmelegebb fajta fejvédők. Albertában sísapkák viselete is igen népszerű.

Sálak

Sálak védik az arcot, nyakat és a mellkast a téli hidegtől. Sokan viselnek hosszú gyapjúsálat a nyakuk köré csavarva, valamint sielők által ismert nyakmelegítőt a hideg téli napokon.

Kabátok

A télikabátok általában vastag anyagból készülnek, gyapjú, pihetoll, vagy más szigetelőanyagból készült anyaggal vannak bélelve. Amikor télikabátot választ fontos figyelembe venni, hogy az legalább térdig leérjen, az ujja elég hosszú legyen, hogy melegen tartsa a csuklóit és legyen egy lehajtható kapucnija.

Kesztyűk és egyujjas kesztyűk

Azok a kesztyűk, vagy egyujjas kesztyűk a legmelegebbek, amelyek nem szűkek. Az egyujjas kesztyűk melegebbek, mint az ötujjas kesztyűk és ezért főként igen fontosak a gyermekek számára.

Lábbelik

Nagyon hideg téli napokon a legtöbb ember két pár pamut, vagy gyapjú zoknit is visel a téli lábbelijében.

A jóminőségű téli csizmáknak vastag a talpa és meleg bélése van. A csizma talpa általában rücskös gumival van ellátva, ami megvéd a síkos jégen az eleséstől. Sokan visznek magukkal egy pár normális utcai cipőt amit felcserélnek a meleg téli csizmával amikor munkahelyükre, iskolájukba, vagy bárhova mennek.

Fagyás

Ha a kinti hőmérséklet $-10C^{o}$-ra lemegy vigyázni kell, hogy minden testrész jól be legyen takarva, mert különben a bőrfelület megfagyhat, a bőrszín fehérre változik, fagyás áll be. Ha észleli, hogy fehér folt jelenik meg a szabadlevegőnek kitett bőrfelületén, akkor nagyon fontos, azonnal meleg helyre kell bemenni mielőtt további elhalás következhet be az elszineződött bőrfelelületben.

Bőrápolás

A bőr kicserepesedhetik és hámlik ha a hidegnek van kitéve. Célszerű bőrápoló krémet használni a bőrre és a szájra, avagy ajak ápoló krémet is ajánlatos alkalmazni védelemként.

Gyermekek

A gyermekek teste nem képes annyi testmeleget produkálni, mint a felnőtteké. Ezért különösen fontos, hogy a gyerekek gondosan és megfelelően fel legyenek öltöztetve a télen. Az arcukat be kell takarni egy hosszú sállal amikor különösen hideg van. Kisgyerekek kesztyűit, vagy egyujjaskesztyűit ajánlatos gondosan egy zsinóron a kabát ujjába bebujtatni, avagy más módon a kabáthoz erősíteni, hogy el ne veszíthessék azokat a hideg télben.

Külön elővigyázatosság

- Ha télen vezet, nagyon fontos, hogy mindig legyen tartalék meleg ruhanemű, takarók az autójában. Ha az autó megáll, vagy leáll, nagyon fontos, hogy mindenki az autóban melegen be legyen takarva, hogy melegen maradjanak.
- Soha ne viseljen nedves ruházatot a tél folyamán.
- Ha előfordul, hogy valakinek bármely testrésze fagyást szenved, igen fontos, hogy azonnali hatállyal orvosi segítségért forduljon. Bárki, akivel ez megesik azonnal menjen a legközellebi kórházba a sürgős baleseti osztályra [angolul:"EMERGENCY DEPARTMENT", kiejtése: emerdzsenszi dipartment] segítségért.

BALESETEK ÉS EGYÉB SÚLYOS ESETEK

Néha előfordul, hogy valami történik ami miatt sürgős segítségre van szükség. Ezeket súlyos eseteknek, angolul: emergencies-nek hívják [kiejtése: emerdzsensziz].

Edmontonban és Calgaryban ilyen esetben tárcsázza a speciális segély-telefonszámot, [angolul: emergency telephone number, kiejtése: emerdzsenszi telefon námber], azaz 911-t. Ezt a központi számot tűzesetben, balesetnél, vagy ha a mentőket vagy a rendőrséget, avagy mérgezés esetében hívja csak.

Más kisebb városban, vagy helységben a segélyt-kérő telefonszámok lehetnek más számok, tehát nem ugyanaz, mint Edmontonban, vagy Calgaryban. Ebben az esetben ezek a fontos és sürgős hívószámok az illető városi telefonkönyvben könnyen megtalálhatók.

Mit kell mondani egy baleset, vagy egyéb súlyos esetben

Amikor telefonál az u.n. 'Emergency operator'-nak, azaz a segély-központnak a következőket kell mondja:

- Mondja meg mi a baj és milyen segítségre van szükség.
  Például: "Egy mentőt kerek." angolul: "I need an ambulance" [kiejtése: Áj niid en ambulansz]
  "Egy büntetendő cselekményt akarok bejelenteni." angolul: "I wish to report a crime" [kiejtése: Áj wish tu riport e krájm]
  "Kérem küldje a rendőrséget." angolul: "Please send the police" [kiejtése: Pliiz szend dő polisz];
- Mondja meg hol van a baj helyszíne, pl. "Kérem jöjjenek (név, cím)", angolul: "Please come to (name, address)", vagy "Kérem jöjjenek a (utcanév) utcasarok és a (utcanév) út sarkához", angolul: "Come to the corner of (name) Street and (name) Avenue";
- A hívófél ezután adja meg a saját nevét, címét és telefonszámát pl. így: "Az én nevem (név) és én lakom a (cím)-en", angolul: "My name is (name) and I live at (address)."

DECIMÁLIS ÉS IMPERIÁLIS MÉRTÉKEGYSÉGEK

Kanadában mind a méter/decimális, mind pedig a láb, stb. azaz ú.n. imperiális mértékegységek használatban vannak. Az alábbiakban van megadva néhány összehasonlító érték a két mértékrendszerből.

Távolság

Metric		Imperial
1 cm (centimetre)	=	0.39 arasz (inches)
1 m (metre)	=	3.28 láb (feet)
1 m (metre)	=	1.1 yard (yards)
1 km (kilometre)	=	0.62 mérföld (miles)

Metric		Imperial
2.5 cm (centimetres)	=	1 arasz (inch)
0.3 m (metre)	=	1 láb (foot)
0.91 m (metre)	=	1 yard (yard = 3 feet)
1.61 km (kilometres)	=	1 mérföld (mile, ami továbbá =5280 feet)

Súly

Metric		Imperial
1 g (gram)	=	0.035 uncia (ounces)
1 kg (kilogram)	=	2.2 libra (pounds, lb)

Metric		Imperial
28.4 g (grams)	=	1 uncia (ounce)
453.6 g (grams)	=	1 libra/pound (pound)

Űrmérték

Metric		Imperial
1 l (litre)	=	1.76 pints
1 l (litre)	=	0.88 quarts
1 l (litre)	=	0.22 gallons

Metric		Imperial
28.41 ml (millilitres)	=	1 fluid ounce
0.57 l (litres)	=	1 pint
1.14 l (litres)	=	1 quart
4.55 l (litres)	=	1 gallon

Egészségügyi Kérdések

E G É S Z S É G Ü G Y I   K É R D É S E K

EZ A FEJEZET A KÖVETKEZŐ INFORMÁCIÓT TARTALMAZZA:

. ALBERTA EGÉSZSÉGI BIZTOSITÁS
  (angolul: ALBERTA HEALTH CARE INSURANCE PLAN);
. ORVOSI VIZIT;
. RECEPTEK;
. SZEMÉSZETI VIZSGÁLATOK ÉS SZEMÜVEGEK;
. BALESETEK;
. KÓRHÁZAK;
. ORVOSI KÖZPONTOK;
. KÖZEGÉSZSÉGÜGYI KLINIKÁK;
. VÉDŐOLTÁSOK;
. CSALÁD-TERVEZÉS;
. SZEMÉLYI ÉS ÉRZELMI/LELKI PROBLÉMÁK;
. FOGÁSZATI VIZIT; ÉS
. PRIVÁT EGÉSZSÉGI BIZTOSITÁS.

ALBERTA EGÉSZSÉGI BIZTOSITÁS

Alberta tartomány mindenegyes állandó lakosának joga van megfelelő orvosi vagy kórházi ellátáshoz.

Az ellátási költségek nagyrészét az Alberta Egészségi Biztositás [angolul: Alberta Health Care Insurance] fedezi. Minden újonnan jött egyén köteles előfizetni az Alberta Egészségi Biztositást megérkezésétől számított 90 napon belül.

A biztositásra előjegyeztetni az alábbi két hivatalban lehet, ahol megkaphatja a jelentkezési lapot, avagy a telefonkönyv Fehér lapjai részében feltüntetett Alberta tartományi kormány [angolul: Government of Alberta] címszó alatt az egészségi ellátási hivatalban [angolul: Alberta Health Care office] is lehet ezügyben eljárni.

Az edmontoni hivatal címe:

Alberta Egészségi Biztosítás
[angolul: Alberta Health Care Insurance Plan]

(postai cím):
P.O. Box 1360
Edmonton, Alberta
T5J 2N3

(utcai cím):
Jasper Avenue 10025, I. em.
[angolul: Main Floor,
10025 Jasper Avenue]

Telefonszám: (403) 427-1432

A calgary hivatal címe:

Alberta Egészségi Biztositás
8. utca D.Ny, 407,
McLaws épület 210 sz. iroda
Calgary, Alberta,
(postairányító szám:) T2P 1E5
Telefon: (403) 297-6411

[angolul: Alberta Health Care Insurance Plan
#210 McLaws Building
407 - 8th Street, S.W.
Calgary, Alberta
T2P 1E5
Telephone: (403) 297-6411]

A biztosítandó félnek a kitöltött jelentkezési lappal együtt be kell nyujtani a beutazási lapot [angolul: "Record of Landing"].

Egyedülálló, önfenntartó felnőtteknek van egyszemélyre biztosítás [angolul: "single coverage"] és azoknak, akiknek családjuk van, azok számára van családi biztosítás [angolul: "family coverage"].

A havi díj egyszemélyre 18.-$, mig a családi biztosítás havonta 36.-$. Akik előfizetnek az albertai egészségi ellátási biztosításra, azok minden harmadik hónapban címükön megkapják a számlát a következő háromhavi biztosítás fizetésére. Azok a bevándoroltak, akik rendelkeznek letelepedési engedéllyel [angolul: landed immigrant] és tartozkodtak minimum 12 hónapot a tartományban, kérhetnek az albertai egészségi ellátási hivataltól egészségi biztosítást kedvezményes áron ["premium assistance"], amennyiben anyagilag nem tudnak a teljes árat fizetni. Néhány munkahelyen szokásos a fizetésből levonni az alberta egeszségi biztosítás havi díjat.

Az albertai egészségi biztosítás feljogosítja az egyént orvosi ellátásra Albertában való érkezese első napjától fogva amennyiben a biztosításra előjegyeztet és előfizet megérkezésétől számított 90 napon belül. Mindenkinek, akinek biztosítása rendben van a címére kiküldik a biztosítási kártyát, amelyet személyi azonosságának igazolására minden egyes orvosi, kórházi vagy más klinikai vizit alkalmával be kell mutatnia.

Az albertai egészségi biztosítás majdnem minden orvosi vizit és korházi kezelésért fizet.

A biztosítás viszont nem terjed ki fogászati kezelésre, akupunkturára, orvosságokra, hallókészülékekre, szemüvegekre, valamint mentőszolgálati autó költségeire.

ORVOSI VIZIT

Albertában az orvosok vagy általános, azaz családi orvosok, vagy specialisták. A családi orvosok a legtöbb orvosi problémát képesek kezelni, míg a specialistákhoz külön kivizsgálást, kezelést igénylő esetekben fordulnak a betegek. Esetenként a beteg saját családi orvosa utalja be az illetőt egy specialista orvoskollégájához.

A legtöbb újonnan érkezett ember kérdezősködik a körzetében a közösség tagjaitól, vagy szomszédoktól és a különböző bevándorlókat segítő segélyszervezetekben amikor egy jó orvost keres. Néha sikerül az új bevándoroltnak találni egy jó orvost, aki beszéli az ő nyelvét is. A telefonkönyv Sárga lapok részében "P" betű alatt [angolul: "Physicians and Surgeons", azaz orvosok és sebészek] található egy lista az orvosok nevével és telefonszámával.

Mielőtt felkeresi az orvost, szokásos először telefonálni és kérni egy látogatási időpontot. Az orvosi rendelőben valaki felveszi az Ön kérését és fog adni Önnek egy pontos látogatási időpontot megadva a dátumot és időt, amikor az orvos fogadni fogja.

Az orvosi vizit során a betegtől elvárják, hogy válaszoljon az orvos kérdéseire, valamint közölje vele minden egészségi problémáját. Hasznos lehet bizonyos esetekben, ha a beteg egy tolmácsot tud vinni magával az orvosi vizitre. A legtöbb esetben a legtöbb orvos ragaszkodik először megvizsgálni a beteget, mielőtt bármiféle orvosságot, vagy kezelést előírna a betegnek.

RECEPTEK

Minden gyógyszerre való felírást, receptet a gyógyszertárban, vagy drogériában a gyógyszerésznél kell kiváltani. A gyógyszerészeknek van megfelelő képesítése és ismerete a gyógyszerekről. A gyógyszerész meg fogja mondani, hogy mennyit kell fizetni a gyógyszerért, valamint elmagyarázza és esetleg fel is írja a használati utasítást. Az így felírt gyógyszert kizárólag csak a beteg, aki számára felírták az orvosságot szabad, hogy bevegye. Az albertai egészségi biztosítás nem terjed ki az orvosságokra, tehát azokért kiváltásnál készpénzben kell fizetni.

SZEMÉSZETI VIZSGÁLATOK ÉS SZEMÜVEGEK

Ha valakinek szemészeti vizsgálatra van szüksége, avagy kivizsgálásra, hogy vajjon szükséges -e szemüveg viselete, akkor az illetőnek egy szemész szakorvoshoz kell elmennie. A szemész segítségére lehet abban is, hogy milyen szemüvegre van a betegnek szüksége.

Az albertai egészségi biztosítás [angolul: Alberta Health Care Insurance] a szemorvosi vizit költsége egy részét fedezi csak és nem fizet a szemüvegért.

Szemorvosok a telefonkönyv Sárga lapok részében "O" betű alatt [angolul: Optometrists] találhatók.

BALESETEK

Néhány egészségi probléma azonnali orvosi kezelést igényel, mint pl. kéztörés, szívszélütés. Ezeket az egészségi problémákat baleseteknek, vagy általánosan sürgős, vagy súlyos eseteknek hívják [angolul: emergencies]. Minden kórházban [angolul: hospital] van u.n. baleseti, vagy sürgős esetek osztálya [angolul: Emergency Department].

Ha úgy tűnik, hogy a beteg egészségi problémája azonnali orvosi kezelést igényel, úgy a beteget be kell vinni egy kórházba [angolul: hospital] a sürgős esetek osztályára [azaz, angolul: Emergency Department]. Amennyiben a betegnek szüksége van mentőautóra, úgy tessék 911-t, vagy az esedékes helyi sürgős segítségi központ számát * tárcsázni, és ki fogják a címre küldeni. A kórházak baleseti/súlyos esetek osztályain vannak orvosok és ápolók 24 órán keresztül ügyeletben.

* Az albertai egészségi biztosítás fizeti a kórházak baleseti/sürgős esetek osztályain kapott kezelést. A mentőkocsiért viszont külön kell fizetni és belekerülhet több, mint 120.-$-ba is alkalmanként.

KÓRHÁZAK

A kórházba való beutalás csak orvosi javaslatra történik. Kórházi pizsamát/hálóinget adnak, de a legtöbb beteg hozza magával a saját hálóneműjét, pongyoláját. Az étkezésért nem kell külön fizetni.

Kórházi látogatás

Családtagok és barátok gyakran meglátogatják a betegeket a kórházban. A legtöbb kórházban szabályok írják elő, hogy mikor és egyszerre hány személy látogathat egy-egy beteget. Kórházak egyes kijelölt részeire kisgyerekeket nem lehet bevinni látogatási időben. A kórházak a betegre nézve előnyösebbnek tartják, ha a látogatók nem hoznak be ételt a betegnek a kórházba.

Szociális tanácsadók a kórházban

Minden kórházban vannak úgynevezett szociális tanácsadók, akik a betegek segítségére siethetnek a kórházi kezelésen kívüli esetleges gondok, mint pl. a család otthon, avagy a kórházból való kijövetel utáni felülvizsgálat és gondozás és egyéb ügyek intézésében. A szociális tanácsadók, ügyintézők [angolul: social workers, kiejtése: szosöl whörkerz] bizonyos esetekben utánajárnak és keresnek tolmácsot egy beteg számára.

ORVOSI KÖZPONTOK

Néhány városban vannak orvosi központok [angolul: Medical Centres, avagy rövidebb formában: Medicentres] ahová lehet látogatási időpont nélkül is menni. Ezek az orvosi központok általában nyitva tartanak késő estig is (este 11:00 óráig) és egy néhány közülük egész éjjel is nyitva van. Az orvosi központok telefonszáma és címe a telefonkönyv Fehér lapok részében M betű alatt, azaz "Medicentres" címszó alatt találhatók meg.

KÖZEGÉSZSÉGÜGYI KLINIKÁK

Általában véve az embereknek szüksége van egészségi gondozásra akkor is amikor nem betegek. Így például terhes anyák, csecsemők és gyermekek igényelnek rendszeres felülvizsgálatot és gondozást.

Ezen szükségletek biztositására Alberta tartományban van számos Közegészségügyi klinika [angolul: Public Health Unit] avagy úgynevezett helyi/körzeti egészségügyi testületi klinikák [angolul: Boards of Health]. Ezekben az orvosi irodákban orvosok és közegészségügyi nővérek ingyenes felvilágositást adnak a családoknak. Amikor ezekbe az orvosi irodákba megy be kell mutatnia az Alberta Egészségi Biztositási lapját/kártyáját [angolul: Alberta Health Care Insurance Card, kiejtése: Alberta helsz ker insurensz kárd].

Ezeknek a közegészségügyi egységeknek, vagy klinikáknak a telefonszámai és cime a helyi telefonkönyv Fehér lapok részében találhatók meg a következő cimszavak alatt, pl. a városnév után a klinikák kerülnek felsorolásra, pl. edmontoni közegészségügyi klinikák, stb. [angolul: "City of (városnév)", avagy "Town of (városnév)", majd a közegészségi klinika cimszó angolul: "Public Health Units", vagy "Boards of Health", avagy "Health Unit"].

VÉDŐOLTÁSOK

Mindenki, aki Alberta tartományba más országból jön védőoltásokban kell részesüljön. Általában, az újonnan érkezők már érkezésük előtt részesültek néhány fontosabb védőoltásban, de nem szükségszerűen minden fontos védőoltásban. Alberta tartományban a legtöbb gyermeknek a saját körzeti, vagy családi orvosa, avagy egy orvosi központban az orvosi személyzet, avagy a gyermekek iskolájában a látogató közegészségügyi nővérek adják be a védőoltásokat. Az iskolákban a szülőket felkérik, hogy hozzájáruljanak, adjanak engedélyt, hogy gyermekeik részesülhessenek védőoltásokban.

Az emberek, a köznép megkaphatja a védőoltásokat orvosi rendelőkben, avagy a helyi közegészségügyi klinikákban. A lakhelyéhez legközelebbi közegészségügyi klinika címét és telefonszámát a telefonkönyv Fehér lapok részében "C" betű alatt nagyváros esetében [angolul: "City of (városnév)"], "T" betű alatt város esetében [angolul: "Town of (városnév)"] avagy "V" betű alatt falu esetében [angolul: "Village of (falunév)"] találhatja meg. Ezután a közegészségügyi egység/klinika [angolul: Public Health Unit], avagy egészségügyi testület [angolul: Board of Health] címszavak alatt találja meg a telefonszámot és címet.

CSALÁD-TERVEZÉS

Családi orvosok, valamint a közegészségügyi klinikák orvosi személyzete felvilágosítással szolgálhat család-tervezésre, valamint terhesség megelőzésére vonatkozó kérdéseire.

Terhes nők a terhesség folyamán többször mennek orvosi felülvizsgálatra. Szintén vannak úgynevezett szülés-előtti kurzusok [angolul:"pre-natal classes"] amelyekben a szülők segitséget kapnak, hogyan készüljenek fel a gyermek születésére.

SZEMÉLYI ÉS ÉRZELMI/LELKI PROBLÉMÁK

Néhány újonnan érkező ember, aki az albertai életbe való beilleszkedést nehéznek találja szenvedhet érzelmi/lelki problémáktól. Javasoljuk, hogy bárki, aki ebben a helyzetben érzi magát forduljon bizalommal orvosaikhoz, avagy a bevándorlókat segitő segélyszervek tanácsadóihoz. Amennyiben szükséges kaphat az illető beutalást egy specialistához.

Családi tanácsadók, pszichologusok és ideggyógyászok rendelkezésre állnak és javasoljuk, hogy keresse fel őket mihelyst a problémái kezdődtek. Az látogatások részleteit az orvosi személyzet bizalmas ügyként kezeli, (azaz az így kapott információt másokkal nem közli).

Alkohollal, vagy kábitószerekkel kapcsolatos problémákat szintén meg kell vitatni az illetékes családi orvossal, vagy egy tanácsadóval. Kanadában az alkoholizmus betegségnek számít, így bizonyos kezelési eljárás kapható az Alberta Egészségi biztositásra. További felvilágositásért forduljon bizalommal az Alberta Alkohol és Kábitószerek Túlhasználata Bizottsághoz [angolul: "Alberta Alcohol and Drug Abuse Commission (AADAC)"].

FOGÁSZATI VIZIT

Fogorvost találhat, ha barátait vagy a bevándorlókat segítő szervezeteket megkérdezi, avagy, a telefonkönyv Sárga lapok részében "D" betű alatt [fogorvos angolul: Dentist] vannak a fogorvosok felsorolva. Néhány fogorvos beszél az angolon kivül más nyelveket is.

Látogatási időpontot telefonon, vagy személyesen lehet kérni a fogorvos felvételi tisztviselőjétől.

Az albertai egészségi biztositás nem fedezi a fogorvosi kezelést. A beteg maga fizeti az esedékes költségeket, hacsak nem egy olyan cégnél dolgozik, ahol kap fogászati kezelési biztositást.

PRIVÁT EGÉSZSÉGI BIZTOSITÁS

Sokan előfizetnek két különböző egészségi biztositásra. Igy rendelkeznek mind az Alberta Egészségi Biztositással, mind pedig egy magán, privát egészségi biztositással. A magán egészségi biztositás fizeti azon költségeket, amelyeket az Alberta Egészségi Biztositás nem fedez. Ezen költségek például lehetnek; a mentőautó kihivása költsége, receptre felirt gyógyszerek, bejáró nővérek által adott gondozás, baleset miatt szükséges fogászati kezelés, szemüveg felirás, hallókészülékek, valamint a kórházi extra költségek, amennyiben privát, azaz külön szobát akar, avagy fél-privát (azaz csak egy-két beteggel van egy szobában) szobát akar amikor kórházba kell mennie.

A legtöbb magán biztositó cég csak csoportos biztositást árul. Példának okáért egy magán cégnél dolgozó emberek előfizethetnek egy csoportos privát egészségi biztositásra.

Egyénileg az emberek vásárolhatnak biztositást az Alberta Kék Kereszt [angolul: "Alberta Blue Cross"] biztositó társaságnál. A havi költség egy ember számára 8.60 $ és egy család számára pedig 17.20 $. Részletes felvilágositást talál az Alberta Kék Kereszt prospektus úgynevezett nem-csoportos biztositás [angolul: "Non-Group Plan"] cimszó alatti részében. Ez a prospektus téritésmentesen megkapható az Alberta Egészségi Biztositás minden irodájában, valamint az Alberta Kék Kereszt biztositó társaságnál. A Kék Kereszt magán biztositásra előfizethet az Alberta Egészségi Biztositás hivatalaiban.

Lakhely

L A K H E L Y

EBBEN A FEJEZETBEN A KÖVETKEZŐKRŐL TALÁLHAT FELVILÁGOSÍTÁST:

- LAKÓHELY TIPUSOK;
- LAKÁS VAGY HÁZBÉRLÉS;
- A BÉRLETI SZERZŐDÉS ÉS A KÁRLISTA;
- KÖZMŰVEK;
- KÖLTÖZÉS;
- A HÁZIÚR ÉS A BÉRLŐ JOGAI; ÉS
- HÁZVÉTEL.

LAKÓHELY TIPUSOK

Az alábbiakban ismertetünk néhány fajta lakóhelyet, amelyek Albertában találhatók.

Kiadó szobák

Kiadó szobákat lehet kapni mind nagyobb laképületekben, mind pedig házakban. Általában a lakás társbérleti alapon van kiadva, tehát egy-egy lakó bérel egy vagy esetleg két szobát és a konyhát és fürdőszobát a többi lakóval megosztva használhatja. Lehet kapni teljes ellátást is a szoba bérletén kivül. Ez a "koszt és szoba" [angolul: "room and board"] néven ismeretes lakóhely tipus. Rendszerint a szoba be van bútorozva.

Lakások

Az újonnan érkezett bevándorlók többsége lakást bérel Albertában. A lakások általában rendelkeznek egy, kettő, vagy három külön hálószobával, konyhával, vagy konyhafülkével, fürdőszobával és egy nappali szobával. Vannak úgynevezett egyszobás lakások [angolul: "one room apartments"], amelyek egy nagy szobából, konyhafülkéből és fürdőszobából állnak és ezeket olcsóbban lehet kivenni. A lakásokat angolul vagy apartment-nek, vagy suite-nek nevezik [kiejtese: apartment, szvit]. A fűtés általában benne van a lakbérben, tehát nem kell kell külön fizetni érte. A világitásért általában a lakónak magának kell fizetni. Legtöbbnyire a lakásokat bútorozatlanul adják ki.

Városi házak [angolul:"townhouses"]

Az úgynevezett városi házak egysorban, egymásmellett vannak épitve. A legtöbbjében van pince és tartozik hozzá egy kis kert. A legtöbb esetben a lakbéren kivül a lakónak magának kell fizetni mind a fűtést, mind a világitást.

Kondominiumok/öröklakások

Az úgynevezett kondominiumok [angolul: "condominiums"] lehetnek vagy városi házak [angolul: "townhouses"], vagy lakások, amelyeket meg lehet vásárolni.

Házak

Házakat lehet bérelni és venni.

Mobilis házak

Az úgynevezett mobilis házak [angolul: "mobile homes"] előregyártott elemekből épített házak, amelyeket el lehet vontatni egyik helyről egy másikra. Ezeket olcsóbban lehet megvenni, viszont egy telekről is kell gondoskodni, ahova a házat fel lehet állítani.

Szubvencióval kapható (olcsóbérű) lakhely

Az állam azoknak akiknek kicsi a fizetése olcsóbérű lakhelyet [angolul: (low rental), kiejtése: lo rental] igyekszik biztosítani. Általában a lakbér a rendes piaci árnál alacsonyabb ezeken a helyeken.

E speciális helyeken lévő alacsonybérű lakhelyekre lehet igénylést beadni a helyi nagyvárosi, vagy városi központi házfentartó hivataloknál. A telefonkönyv Fehér lapok részében az illető városnév alatt találhatja meg a helyi központi házfentartó hivatal [angolul: "Housing Authority"] címét és telefonszámát.

LAKÁS VAGY HÁZBÉRLÉS

Albertában a legtöbb ember bérlő. Bevándorlóknak azt tanácsoljuk, hogy kérjenek segitséget ismerőseiktől, vagy barátaiktol, avagy a bevándorlókat segítő szervezeteknél amikor lakást keresnek. A bérlőt angolul tenant-nak hívják. A háziurat, vagy háztulajdonost angolul landlord-nak nevezik. Időnkent a háztulajdonos felfogad egy házfelügyelőt aki az épület gondozásával van megbízva.

Hol lehet lakást keresni

- Az újságokban (az apróhirdetésekben [angolul: "Classified Ads"] találhatók 'Kiadó lakások' [angolul: "Apartments for Rent"], 'Kiadó házak' [angolul: "Houses for Rent"], valamint 'Kiadó szobák' [angolul: "Rooms for Rent"] felsorolva. Az apróhirdetés rendszerint röviden leírja a kiadó helyet és megadja a bért.

- Lakóépületekben is lehet időnként hirdetéseket találni, amelyek mint előző bekezdésben is ismertettük kiadó lakást hirdetnek a következő címszavak alatt [angolul: "Apartment for Rent", vagy "Suite for Rent", vagy "Vacancy"]. Ezek a hirdetések általában megadnak egy telefonszámot, vagy egy címet ahol a lakás kiadása ügyében fordulni kell. Általában a lakóépület házfelügyelője megmutatja az érdeklődőknek a kiadó lakást, ha azok arra megkérik.

Fontos kérdések

- Mennyi a lakbér?
- A közművi szolgáltatások díja benne van a lakbérben? A közművi szolgáltatások a következők: víz, fűtés, világítás. Bizonyos esetekben ezek a szolgáltatási díjak a lakbérben benne vannak egyébként a lakónak magának kell külön fizetni értük. Amennyiben a lakónak kell fizetni a közművi szolgáltatásokért, abban az esetben kérdezzék meg, hogy mennyibe jön havonta ez a kiadás.
- Mikor kell a lakbért fizetni? Rendszerint a lakbért a tárgyhónap első napja előtt ki kell fizetni.
- Mennyibe jön az úgynevezett kárfedezet? Egy bizonyos összeget letétbe kell esetleges károk fedezésére előre lefizetni a háziúrnak a beköltözés előtt. A háziúr megtartja ezt a pénzt amennyiben a lakó a lakást nem takarítja ki rendesen kiköltözésnél, avagy kárt okoz a lakásban. Amennyiben a lakó nem rongált meg semmit és nem okozott kárt a lakás állapotában, valamint azt rendesen kitakaritott állapotban, tisztán hagyja el, akkor visszakaphatja a háziúrtól a letétben fizetett összeget. Ez az összeg nem haladhatja meg egy havi lakbér összegét.

Lakásigénylési lap

A legtöbb háziúr megkívánja, hogy a jövendő lakó kitöltsön egy lakásigénylési lapot. Ezt a hivatalos papírt egy olyan valaki segítségével ajánlatos kitölteni, aki megérti az azon feltüntetett kérdéseket. A papír aláírása azt jelenti, hogy a bérlő kötelezi magát a lakóhely bérlésére a meghatározott időtartamon belül (ami általában egy évre szól), valamint, hogy betartja a háziúr által megszabott rendszabályokat. Bevándorlókat segítő szervezetek tudnak valakit rendelkezésre bocsátani a lakásigénylési lap aláírásához.

A bérlő jogai

Kanadában a törvény nem engedi, hogy egy háziúr megtagadja egy lakóhely bérbeadását valakinek az illető faji, szülőországbeli származása, bőrszíne, vagy vallása miatt. Amennyiben egy háziúr visszautasít valakit a fenti okok miatt, úgy az illető forduljon panaszával az Alberta Emberi Jogok Bizottságához [angolul: Alberta Human Rights Commission], vagy a Háziúr és Bérlő Tanácshoz [angolul: Landlord and Tenant Advisory Board]. (A Háziúr és Bérlő Tanács, azaz Landlord and Tenant Advisory Board telefonszáma a telefonkönyv Fehér lapok részében található meg.)

A háziúrnak <u>jogában</u> <u>áll</u> visszautasítani valakit ha:

- a hely csak családoknak kiadó és egy egyedülálló akarja azt kivenni;
- a hely csak egyedülállóknak kiadó és egy házas egyén akarja azt kivenni;
- az illető akar házi állatokat tartani és ez nincs megengedve a kiadó lakóhelyen;
- a kiadó hely csak felnőttek számára van és az illetőnek vannak gyermekei;
- a hely csak idős emberek számára van és az illető nem idős;

Tennivalók a beköltözés előtt

Néhány fontos lépés, tennivaló a beköltözés előtt:

- A kárfedezet letétet ki kell fizetni. Mihelyt ez a letét ki lett fizetve a lakást a háziúr nem adhatja ki másnak is.
- A bérlő a háziúrtól meg kell kapja a bejárati kulcsot a költözés napján.
- A helyi nagyváros, város vagy falu igazgatási szerveivel kapcsolatba kell lépni, hogy bekössék a közszolgáltatásokat. A telefonkönyv Fehér lapok részében "C" betű alatt a nagyvárosokban, "T" betű alatt egy városban és "V" betű alatt egy falu esetében kell e szervek telefonszámát megkeresni. A helységnév alatt keresse meg "U" betű alatt a közszolgáltatásokat, azaz angolul: "Utilities" avagy "C" betű alatt az ügyfélszolgálati iroda telefonszámát, azaz angolul: "Customer Service" és kérje a közszolgáltatások bekötését.
- Telefonszolgáltatás bevezetését a telefonkönyv 2. vagy 3. oldalán feltüntetett számok hívásával lehet kérni.

Bérlőkre és háziurakra vonatkozó általános szabályok

A bérlőktől elvárják, hogy betartsák a következőket:

- a lakbér időben való fizetését;
- ne zavarják a többi lakót, azaz ne csináljanak túl sok zajt;
- ne okozzanak kárt a bérelt lakhelyben;
- csak azok lakhatnak együtt a bérleményben, akiknek a neve szerepel a lakásigénylési lapon;
- kövessék a háziúr rendszabalyait.

A háziuraktól elvárják, hogy:

- előkészitsék a lakhelyet a bérlő számára, azaz festessék le a falakat, tisztittassák ki a szőnyegeket;
- biztositsák, hogy az egész épület jókarban legyen és csináltassák meg az összes szükséges javitási munkákat.

BÉRLETI SZERZŐDÉS ÉS KÁRLISTA

A bérleti szerződés

Ez egy irásos szerződés a bérlő és a háziúr között. A bérleti szerződés kimondja, hogy mennyi a lakbér, valamint feltünteti a háziúr által kimondott rendszabályokat. Ha a háziúr közölte, hogy fog valami javitásokat, vagy változtatásokat eszközölni, úgy azokat be kell irni a szerződésbe.

Kárlista

Amennyiben a kiadásra kerülő lakhelyen vannak károk, úgy azokat fel kell irásban sorolni a kárlista bizonyitványon. A háziúrnak alá kell irnia a listát miután a kiadott lakhelyet alaposan átnézték, hogy vannak -e károk.

Nagyon fontos, hogy az összes kár fel legyen tüntetve a listán, hogy a háziúr ne tudja a bérlőt hibáztatni és ilyenformán felszámitani a javitási költségeket amikor a bérlő kiköltözik. Amennyiben a háziúr nem ad, vagy nem használ egy ilyen kárlista lapot [angolul: "inspection report form"], úgy feltétlenül időben szerezzen be egyet a helyi Háziúr és Bérlő Tanácsnál [angolul: Landlord and Tenant Advisory Board].

KÖZMŰVEK

Közművek, azaz közművi szolgáltatások a villany, telefon, fűtés és víz szolgáltatások. Néha a bérlőtől megkívánják, hogy maga fizesse az összes közművi szolgáltatás havi díját.

A közmű szolgáltató cég számlát küld ki a bérlő címére a fogyasztott közművi szolgáltatásokról. Fontos, hogy a számlát a meghatározott időre kifizesse a bérlő mert ellenkező esetben a szolgáltató cég kikapcsolja a közműveket, azaz villany, fűtés és víz szolgáltatását.

KÖLTÖZÉS

A következő lépéseket javasoljuk költözés esetén:

- Adja írásban a háziúrnak a költözés dátumat. Azok a bérlők akik hónapról-hónapra bérlik lakhelyüket, azoknak írásban kell közölniük a háziúrral, hogy költözni kívánnak legalább egy teljes hónap és egy nappal előre.
- Telefonáljon a nagyváros, város, vagy falu igazgatási hivatalának, avagy tanácsának és kérje, hogy kapcsolják ki a közművi szolgáltatásokat a költözés miatt. Ha ezt nem teszi meg, úgy a közművi szolgáltató cég az Ön elköltözése után is Önnek fogja felszámítani és számlázni a közművi fogyasztás díját.
- Menjen el a postahivatalba és töltsön ki egy úgynevezett cím csere bejelentő kártyát [angolul: "Change of Address" card]. Egy bizonyos összegű díjért a postahivatal négy hónapon keresztül hajlandó az Ön postáját az új címére kikézbesíteni, ami időtartam alatt értesíteni tud mindenkit az új címéről.
- Takarítson ki minden helyiséget a bérelt lakhelyen mielőtt azt véglegesen elhagyja. Amennyiben további takarításra és javításokra van szükség, úgy azok megcsináltatása költségét a távozó bérlőnek kell fizetnie. Fontos, hogy a távozó bérlő a hűtőszekrényt kimossa, a jeget kiolvassza, a tűzhely sütőjét tisztára kimossa, lemossa az ablakokat, felmossa a padlókat és kiporszívozza a szőnyegeket.

A telefonkönyv Sárga lapok részében vannak felsorolva a költöztető, szállító vállalatok [angolul: "Movers"]. Ajánlatos árajánlatot kérni több szállító vállalattól. Igy az árakat és a szolgáltatásokat össze lehet hasonlítani. Kisebb költözéseket aránylag könnyen lehet lebonyolítani barátai segítségével és egy bérelt teherkocsival.

Ügynökségek és vállalatok, amelyeket költözés esetén értesíteni kell

A következőkben megadjuk azon helyek listáját, amelyeket a bérlö értesíteni köteles költözés esetén. Ezeket a szerveket minden címváltozás esetén értesíteni kell vagy telefonon, vagy személyesen.

- Bank.
- Járművezetői igazolvány kibocsátó iroda [angolul: Licence Issuing Office (azoknak, akiknek van igazolványa).
- Gépjármű részleg [angolul: Motor Vehicle Branch] (azoknak, akiknek van autója).
- Alberta Egészségi Biztosítási hivatal [angolul: Alberta Health Care Insurance Plan.
- Nemzeti Egészségi és Népjóléti iroda [angolul: National Health and Welfare] (azoknak, akik kapnak családi pótlékot - a telefonkönyv Fehér lapok részében kanadai kormány - Egészségi és Népjóléti Minisztérium [angolul: Government of Canada - Health and Welfare] cím alatt lehet megtalálni).
- Kanada Munkaügyi Hivatal [angolul: Canada Employment Centre] (azoknak, akik munknélküli segélyben, avagy menekült letelepedési segélyben részesülnek).
- Alberta Szociális Segélyszervek [angolul: Alberta Social Services] (azoknak, akik szociális segélyben részesülnek).
- Kanada Bevándorlási hivatal [angolul: Canada Immigration Centre] (azoknak, akik garanciát vállaltak egy bevándorló családért, vagy bármikor, amikor iratok kicserélése avagy változtatása esedékes).
- Munkahelyek.

- Televizió kábel vállalat (azoknak, akik előfizetnek kábel T.V.-re).
- Iskolák.
- Bölcsődék/óvodák.
- Könyvtár (azoknak, akiknek van könyvtári kártyája)
- Üzletek, vagy cégek (azoknak, akiknek van hitelkártyája).
- Biztositó társaságok.

A HÁZIÚR ÉS A BÉRLŐ JOGAI

Háziúr

A háziúrnak jogában áll bemenni a kiadott házba, ha:

- egy sürgős segítséget igénylő esetről van szó, pl. tűz van;
- a lakó a háziúr értesítése nélkül kiköltözik;
- a háziúr 24 órával előbb értesítette a lakot, hogy be kíván jönni mert javításokat kell csináljon, vagy, hogy meg akarja a helyet mutatni valakinek kiadás céljából.

A háziúr felkérheti a lakót, hogy költözzék el, ha:

- a lakó/bérlő nem fizeti ki a lakbért;
- a lakó/bérlő megszegi a háziúr rendszabályait, mint pl. ha túl sok zajt csinál.

Ha a háziúr ki akarja tenni a bérlőt, abban az esetben is legalább 14 nap felmondást kell adjon. A felmondást irásban kell megadni és a felmondás, kiutasítás okát abban fel kell tüntetni.

Ha a háziúr fel kivánja emelni a lakbért, arról a bérlőt legalább 90 nappal előre kell értesítse.

A bérlő jogai

Akik felvilágosítást kivánnak kapni jogaikról, mint bérlők, azok forduljanak bizalommal a Háziúr és Lakó Tanácshoz [angolul: Landlord and Tenant Advisory Board]. Ez a hivatal szintén felkérhető egy háziúr és lakó közötti probléma kivizsgálására, valamint az ügy rendezésére. A Háziúr és Lakó Tanács telefonszámát a telefonkönyv Fehér lapok részében találhatja meg. Keresse meg "C" betű alatt, nagyváros [angolul:city], avagy "T" betű alatt város [angolul: town], avagy "V" betű alatt falu [angolul: village] esetében a Háziúr és Lakó Tanács [angolul: Landlord and Tenant Advisory Board] telefonszámát.

HÁZVÉTEL

Akik házat akarnak venni, azoknak tanácsoljuk, hogy forduljanak egy ingatlankezelő céghez [angolul: Real Estate Company] ("Real Estate" címszó alatt a telefonkönyv Sárga lapok részében), avagy az Alberta Ház Hitelkölcsönző Társasághoz [angolul: Alberta Home Mortgage Corporation] (amely intézmény telefonszámát a telefonkönyv Fehér lapok részében Alberta kormány [angolul: Government of Alberta] találhatja meg.) Ezek a szervek segítségére lehetnek bárkinek, aki felvilágosítást kér házvétellel kapcsolatosan.

Ingatlankezelő cégek nem számítanak fel közbenjárási díjat a vevőnek.

Munkavállalás

M U N K A V Á L L A L Á S

EZ A FEJEZET A KÖVETKEZŐ FELVILÁGOSITÁST TARTALMAZZA:

. TÁRSADALMI BIZTOSITÁSI SZÁM [angolul: Social Insurance Number];
. HOL LEHET MUNKÁT KERESNI;
. HOGYAN LEHET MUNKÁT IGÉNYELNI (FELVÉTELI LAP, ÖNÉLETRAJZ, FELVÉTELI INTERVJU);
. MUNKÁRA FELKÉSZÍTŐ PROGRAMOK;
. FIZETÉS;
. ALBERTAI MUNKATÖRVÉNYEK; ÉS
. MUNKANÉLKÜLI SEGÉLY.

MUNKAVÁLLALÁS

Sok ember nehezen talál munkát Albertában még akkor is, ha szülőhazájukban kiterjedt szakmai képesítést és tapasztalatot szereztek. Ilyen esetben lehetséges, hogy ezen embereknek :

- fejleszteni, javítani kell angol nyelvtudásukat;
- nincs kanadai szakmai gyakorlatuk, tapasztalatuk;
- szükséges felvilágosítást szerezni, hogy hogyan és hol lehet munkát keresni;

A legtöbb bevándorlónak szüksége van angol nyelvtudását fejleszteni mielőtt a számukra kivánatos állásokra pályázhatnak. Azok a bevándorlók, akik nem nagyon jól beszélnek angolul be kell iratkozzanak az úgynevezett "Angol, mint második-nyelv" kurzusra [angolul: "English as a Second Language", rövidítése: ESL].

TÁRSADALMI BIZTOSITÁSI SZÁM

Kanadában munkavállaláshoz szükséges, hogy az egyénnek legyen társadalmi biztositási száma [angolul: Social Insurance Number, rövidítése: SIN]. A társadalmi biztositási számot írásban lehet a Kanada Munkaügyi Hivatalban [angolul: Canada Employment Centre] igényelni. Az igénylés során két személyi azonosságot igazoló okmányt kell tudni felmutatni, mint pl. születési anyakönyvi kivonat, útlevél, Alberta Egészség Biztositási kártya [angolul: Alberta Health Care Insurance Card] és bevándorlási papirok.

HOL LEHET MUNKÁT KERESNI

Itt megadunk néhány javaslatot, hogy hol lehet munkát keresni. Fontos, hogy azok, akik munkát keresnek minél több embernek említést tegyenek erről. Beszéljen erről a Kanada Munkaügyi hivatalokban [angolul: Canada Employment Centres] és a bevándorlókat segítő szerveknél [angolul: immigrant aid organizations]. Beszéljen barátaival, akiknek van állásuk és érdeklődjön tőlük, hogy hol keressen állást. Beszéljen az angol nyelvkurzus (angol rövidítésben: ESL) tanáraival, letelepedési tanácsadókkal, rokonaival, hivatali előadókkal, szomszédokkal és bárkivel, akinek feltételezhetően van tudomása arról, hogy hol mindendol lehet állás után nézni.

- Kórházak, szállodák/hotelek, kormányhivatalok, avagy minisztériumok és nagyvállalatok rendelkeznek személyzeti osztállyal [angolul: "Personnel Departments"], ahol a munkafelvételt intézik.
- Időnként cégek kitesznek az ablakba egy hirdetést, hogy segítséget keresnek [angolul: "Help Wanted"]. Ez azt jelenti, hogy be lehet menni érdeklődni és munkára jelentkezni ennél a cégnél.
- A telefonkönyv Sárga lapok részében meg lehet találni egy sor cégnek a címét és telefonszámát, amelyek esetleg felvesznek embereket munkára. A Sárga lapokban a cégek, vagy munkaadók szakmai csoportok szerint vannak felsorolva. Így például, ha valaki egy villanyszerelői munkát keres [angolul: electrician], akkor pl. "E" betű alatt megtalálhatja az ott felsorolt cégek címét és telefonszámát, így egyenként fel tudja azokat munkavállalás ügyében keresni, vagy telefonon érdeklődni tőlük.
- A Sárga lapokban szintén találhatók Munkaközvetítő ügynökségek [angolul: Employment Agencies] is. Ezek a vállalatok igyekeznek munkát találni a jelentkezőknek.
- Sok munka, munkalehetőség, állás az újságokban az apróhirdetésekben van hirdetve.

HOGYAN LEHET MUNKÁT IGÉNYELNI

A felvételi lap

A legtöbb cég, vállalat megkívánja, hogy a munkavállaló kitöltsön egy felvételi lapot. Ha szükséges, a munkavállaló otthon is kitöltheti és visszahozhatja a kitöltött felvételi lapot. Hasznos a kitöltött felvételi lapról egy másolatot készíteni és azt későbbi használatra megtartani.

Miután átadta a munkaadónak a kitöltött jelentkezési lapot a munkavállaló tegye fel ezt a kérdést: "Mikor várhatok értesítést, ha megkapom az állást?" [angolul: "When will you let me know if I get the job?"]. Ha a munkaadó megad egy dátumot, amikor értesíteni fogja a munkavállalót és viszont nem értesíti, abban az esetben a jelentkező a következő napon telefonon, avagy személyesen érdeklődjön.

Az önéletrajz

Számos munkaadó elvárja, vagy szivesen veszi, ha a jelentkező a kitöltött jelentkezési laphoz csatolja az önéletrajzát. Az önéletrajz egy írásos rövid összefoglalás az illető személyi adatai, iskolai képesítése, szakmai gyakorlata és személyes referenciák, (amelyek lehetnek ajánló levelek, vagy személyek neve) megadásával. Akik munkát keresnek mindig tartsák kéznél önéletrajzukat egy pár példányban amikor munkát keresni indulnak.

Kérjen segítséget a bevándorlókat támogató segélyszerveknél dolgozó egyénektől, vagy azon barátaitól, akik tudják, hogy kell egy önéletrajzot jól összeállítani.

A felvételi intervju

Miután összegyült egy jó pár jelentkezési lap, a munkaadó kiválaszt azokból párat, akikkel személyesen is érdemesnek tart beszélni. A munkaadók általában a jelentkezési lapra felirt információ alapján tesznek fel kérdéseket. Néhány tipikus kérdést itt is megadunk:

. Mennyi ideje él Kanadában?
. Milyen iskolázottsága van? Milyen tantárgyakat, milyen kurzusokat vett fel?
. Milyen szakmai gyakorlata, munkatapasztalata van?
. Miért gondolja, hogy szivesen dolgozna itt, (nálunk)?
. Mikor tud kezdeni az állásban?
. Miért hagyta el az utolsó állását?
. Melyek a legjobb, legerősebb jellemvonásai, mint dolgozó?
. Melyek a leggyengébb jellemvonásai, mint dolgozó?

Rendkivül fontos, hogy a jelentkező jól felkészülve menjen a felvételi intervjura. Itt adunk meg néhány jó tanácsot:

. Gyakorolja, hogy válaszolna a tipikus kérdésekre mielőtt az intervju napja eljön.
. Olvassa el, tanulmányozza az öneletrajzát mielőtt az intervjura megy.
. Mindig legyen pontos. (Soha ne késsen el.)
. Jól figyeljen és gondolja meg amit mondani akar mielőtt beszélni kezd.
. Az intervju alatt semmi esetre se dohányozzon, sem ne rágjon rágógumit és ne beszéljen túl hangosan (azaz kövesse a jóneveles, jóviselkedés szabályait).

MUNKÁRA FELKÉSZÍTŐ PROGRAMOK

Sok mindent meg kell tanulni mielőtt az ember jól fel van készülve munkát vállalni, mint pl. hogyan kell helyesen kitölteni egy felvételi lapot, elkészíteni egy jó önéletrajzot, felkészülni a felvétei intervjura, valamint hogyan lehet megtartani a megszerzett munkát, állást. A bevándorlókat támogató segélyszervek, valamint a Kanada Munkaügyi (munkaközvetítő) hivatalok [angolul: Canada Employment Centres] gyakran tanítják ezeket a dolgokat az érdeklődőknek. Az újonnan érkezett bevándorlók érdeklődjenek ezeken a helyeken, hogy hol mikor vannak ilyen úgynevezett munkára felkészítő programok [angolul: Job Readiness Programs].

FIZETÉS

A legtöbb munkahelyen a dolgozók kéthetenként kapnak fizetést egy csekk formájában. A fizetési csekket a dolgozó beválthatja készpénzre abban a bankban, bankfiókban ahol a dolgozó nyitott egy számlát.

Levonások

A munkaadók levonnak a dolgozó fizetéséből, hogy a levonást az államnak be tudják fizetni. A törvény előírja, hogy ezeket a levonásokat a munkaadó levonja és az államnak befizesse. Az alábbiakban megadunk egy pár ilyen levonást, amelyeket a munkaadó a törvény szerint köteles levonni a dolgozó fizetéséből, csekkjéből:

Kanada Nyugdij Alap

Egy meghatározott levonást kell mindenegyes fizetéskor levonni a dolgozó fizetéséből, ami alapján amikor az egyén 65. évét betölti nyugdíjat fog kapni.

Munkanélküliségi biztositás

Ezt a pénzt arra az esetre vonják le minden fizetésből, ha netán a dolgozó elveszíti az állását, ebből a pénzből fizet az állam a dolgozónak amig az állásnélkül van.

Jövedelmi adó

Ezt a pénzt minden fizetésnél levonják a szövetségi és a tartományi kormányok költségei fedezésére.

Szakszervezeti tagdijak

A szakszervezet [angolul: union] a dolgozók szervezete, amely támogatja és védi a dolgozókat és igyekszik javítani a munkaviszonyokat és a munkabéreket. Azok a dolgozók, akik a szakszervezet tagjai rendszeresen fizetnek a szakszervezetük támogatására, fenntartására.

Egészségi biztositás

Egyes munkahelyek fizetik az egészségi biztositási díj egy bizonyos részét. A vállalat levon mindenegyes egyén fizetéséből egy bizonyos összeget a dolgozó egészségi biztositása fejében.

Kedvezmények

A kedvezmények lehetnek pénzbeli juttatás, avagy privilégiumok, amiben a dolgozó részesül a munkabére, vagy fizetésén felül. Az alábbiakban megadunk erre pár példát:

Betegségi kedvezmény

Néhány munkaadó megenged egy meghatározott számú napot az év során, amelyek fedezhetik azokat a napokat amikor a dolgozó betegség miatt, jogosan van távol a munkahelyéről. Azokon a munkahelyeken, ahol ez a rendszer, a dolgozótól nem vonják le a betegség miatt hiányzott napok bérét.

Egészségi biztositás

Néhány munkaadó fizeti a dolgozóinak az Alberta Egészségi Biztositást, vagy egy másfajta egészségi biztositást.

Fogászati biztositás

Néhány munkaadó előfizet egy fogászati biztositó vállalatnál, amely biztositás fedezi legalábbis egy részét a dolgozó fogorvosi költségeinek.

Nyugdij Alapok

Néhány munkaadónál van vállalati nyugdij alapítvány, amely az ottdolgozóknak nyugdij kedvezményt nyújt. Ezek a nyugdijalapok akkor fizetnek nyugdijat, amikor az illető dolgozó általában 65 éves korában, vagy esetleg előbb nyugdijba megy a nyugdijat biztositó vállalattól.

NÉHÁNY ALBERTAI MUNKATÖRVÉNY

Minimum alapbér

Egy munkaadó kell fizessen legalább:

- 3.80$ órabért minden dolgozónak, aki betöltötte legalább 18. életévét;
- 3.65$ órabért minden dolgozónak, aki nem töltötte be még 18. életévét és nem iskolai tanuló;
- 3.30$ órabért minden dolgozónak, aki nem töltötte be még 18. életévét a munka mellet iskolába is jár.

Fiatalok

Fiatalok 12 és 15 év közötti korban nem dolgozhatnak, ha az rossz hatással van az egyén iskolai előmenetele, élete, egészsége, vagy erkölcsére nézve.

- Csak a következő fajta munkákat végezhetik a fiatalok: kiskereskedelmi üzletekben kiszállithatnak kisebb, azaz könnyű sulyú árukat; lehetnek mint kifutógyerek egy irodában; kihordhatnak számlákat, hirdetéseket, vagy újságot; lehetnek kisegitők egy kiskereskedelmi üzletben.
- A gyermek szülője, vagy gyámja irásbeli engedélyt kell adjon ahhoz, hogy a gyermek dolgozhasson.
- A gyermek nem dolgozhat többet mint 2 órát iskolai napon és 8 órát más napokon.
- Egy 12 év alatti gyermek nem dolgozhat iskolai tanitásra szánt órák alatt, hacsak nem az a munka az iskolai program szerves része.

. Fiatalok a 15-től 17 éves korosztályban dolgozhatnak bizonyos munkakörökben maximum reggel 6:00 óra és éjfél közötti időközben. Ha egy étteremben, szállodában, vagy benzinállomáson dolgoznak és később, mint este 9:00 óra, úgy valaki másnak is, aki legalább is már betöltötte a 18. életévét kell velük dolgoznia.

Későig való munka (túlórázás)

Bárkinek, aki többet dolgozik, mint napi 8 órát, avagy 44 órát hetente, annak az ezen túlmenő órákért a rendes órabér egy-és-fél szeresét kell fizetni. Példának okáért, ha valaki 4.00$-os órabért kap, akkor a túlórákért 6.00$-t kell kapjon órabérbe.

Időnként a dolgozó inkább időben veszi ki, mint pénzben a túlórákat. Például, ha valaki éjjel dolgozik túlórában a munkaadó megengedheti, hogy másnap az illetőnek nem kell munkára bejönnie. Ebben az esetben viszont előre írásos megállapodás kell legyen a munkaadó és a dolgozó között.

Szabad idő

Egy munkaadónak kötelessége a dolgozóknak adni egy szabad napot minden 7-nap-ra, vagy hétre. A munkaadónak szintén kötelessége legalább 8 óra szabadidőt adni egy-egy műszak között (egy műszak az az a idő, amit általában a dolgozók egy munkanap alatt dolgoznak - általában ez 8 órát tesz ki.)

Fizetéses szabadság

Mindenki, aki legalább egy évet dolgozott egy helyen teljes heti munkaidőben, az kell kapjon legalább kétheti fizetéses szabadságot. A vakációs fizetés a dolgozó által keresett jövedelem legalább négy százalékát kell kitegye, ez vonatkozik azokra is, akik nem teljes, hanem részes heti munkaidőben dolgoznak.

Kereseti kimutatás

A munkaadó köteles a dolgozónak minden fizetés, azaz csekk kiadásakor egy kereseti kimutatást is adni, amely a következőket fogja feltüntetni:

- az időszakot, amelyre a kimutatás szól;
- az órabért, vagy alapbért;
- a ledolgozott rendes munkaórákat, valamint a túlórákat;
- a teljes kereset összegét, beleértve prémiumokat, jutalmakat és vakácios fizetést; és
- mindenegyes levonást részletesen kimutatva: adóra, nyugdijra, egészségi biztositásra és munkanélküliségi biztositásra.

Felmondás

A dolgozóknak kell felmondást adni a munkaadónak (azaz meg kell mondani a munkaadónak mikor állnak ki a munkából). Sok munkaadó megkivánja, hogy legalább két héttel előre közölje a dolgozó, hogy el kiván menni.

Munkakönyvi kivonat

Amikor egy dolgozó kilép egy állásból a munkaadó köteles neki egy úgynevezett munkakönyvi kivonatot [angolul: Record of Employment] adni. A munkakönyvi kivonat a következőket tünteti fel:

. az utolsó 20 hét alatt ledolgozott összórák számát;
. mennyit keresett a dolgozó egy-egy héten;
. a munkából való távozás okát.

A munkaadó <u>köteles</u> ezt a munkakönyvi kivonatot a dolgozónak rendelkezésre bocsátani, átadni a munka megszakításától számított 5 napon belül.

MUNKANÉLKÜLISÉGI BIZTOSITÁS/MUNKANÉLKÜLI SEGÉLY

A munkanélküliségi biztositási segély [angolul: Unemployment Insurance] az pénz, amit az állam fizet azoknak akik elveszitették az állásukat. Munkanélküli dolgozók igényt nyujtanak be munkanélküli segélyre a helyi Kanada Munkaügyi hivatalban [angolul: Canada Employment Centre]. Munkanélküli dolgozók/munkások, ha képesek és aktívan probálnak munkát keresni jogosultak munkanélküli segélyre, ha:

. az elmúlt 52 hét alatt Kanadában több, mint 20 hetet dolgoztak egyfolytában;
. ez alatt az idő alatt a fizetéséből levontak a munkanélküliségi biztositásra [angolul: Unemployment Insurance Plan (U.I.C.)].

Pénz és a Bankok

PÉNZ ÉS A BANKOK

EZ A FEJEZET A KÖVETKEZŐKRŐL AD FELVILÁGOSITÁST:

. KÉSZPÉNZ, CSEKKEK ÉS HITELKÁRTYÁK;
. PÉNZINTÉZETEK;
. BANKSZÁMLA TIPUSOK;
. ADÓZÁS;
. VISSZAFIZETÉS ÉS ÁRUK VISSZACSERÉLÉSE AZ ÜZLETEKBEN;
. ÉS HÁZTÓL-HÁZIG JÁRÓ KERESKEDŐK.

KÉSZPÉNZ, CSEKKEK ÉS HITELKÁRTYÁK

Készpénz

Amikor az emberek a vásárolt áruért papirpénzzel és pénzérmekkel fizetnek, akkor készpénzzel fizetnek. A leggyakrabban az emberek készpénzben költenek pénzt.

Csekkek

A csekk egy darab papir, amely egy fizetési igéretet jelent valamiért. Ez is egy pénzformának számit és a készpénzzel egyenértékű a használatban. Ha valaki vásárol valamit csekkre, akkor kell, hogy egy bankban, hitel szövetkezetben, [angolul: credit union] vagy egy úgynevezett lerakati pénzintézetben [angolul: trust company] elózőleg nyisson egy bankszámlát, amelyre kiirhat csekkeket. A bankszámlán kell legyen elegendő összegű pénz az áru megvételére.

Igen gyakran aki csekkre vásárol valamit, annak be kell mutatnia az eladónak a személyazonosságukat igazoló okmányokat, mint pl. születési anyakönyvi kivonati kártyát, házassági anyakönyvi kivonatot, hajtási igazolványt, vagy más igazolványt, amelyen az egyén fényképe és aláirása jól kivehető.

Hitelkártyák

Bankoknál és néhány nagyáruházban lehet hitelkártyát adó számlát nyitni. A hitelkártya tulajdonosa vehet árukat a kártyára és fizethet értük később.

A hitel számlák kényelmet nyújtanak, használhatók személyazonosság igazolására is és amennyiben a számlára terhelt kiadásokat a tulajdonos rendszeresen időben kifizeti, úgy még javithatja is az illető hitel helyzetét más intézményeknél is.

Hitel számlák komoly problémát jelenthetnek, ha az illető többet vásárol hitelre, mint amit kifizetni képes. Azok, akik hitelkártyára vásárolnak, ha nem fizetik ki 30 napon belül a vásárolt árúkat, akkor a tartozásukon felül még magas kamatot is kell fizessenek.

PÉNZINTÉZETEK

Alberta tartományban számos különböző pénzintézet van. A legelterjedtebbek a bankok, úgynevezett hitel szövetkezetek [angolul: credit unions], valamint úgynevezett lerakati pénzintézetek [angolul: trust companies].

Mindezek az intézmények tudnak segitséget nyujtani a következőkben:

- pénz takarékba tevése;
- csekkek kiírása és készpénzre való beváltása;
- közművi számlák és telefon számlák fizetése;
- pénz kölcsönzése;
- pénzes utalványok és utazási csekkek [angolul: travellers cheques];
- hitel kártyák; és
- külföldi és kanadai pénz beváltása.

Amennyiben további felvilágositásra van szüksége forduljon a saját bankfiokja információs pultjánál dolgozó emberekhez.

Ha a bankban akarja a pénzét takarékba tenni, úgy nyitnia kell egy bankszámlát. A bankszámla az egy kimutatás, amely feltünteti, hogy az illető pénze milyen módon van letétbe a banknál.

Néhány bank fizet kamatot a klienseinek. A kamat az a pénzösszeg, amelyet a bank fizet a kliensnek, amiért az a bankban tartja, vagy takaritja meg a pénzét, pl. ha a bank 6 százalékot fizet valakinek akinek takarék számlája van, akkor ezek szerint minden 100.-$ után egy év elteltével a bank az egyén számlájára jóváir 6.00 $-t kamatként.

Más esetekben a bank követeli meg, hogy a kliens fizessen kamatot, pl. ha az illető kölcsönt vett fel a banktól, pl. 100.- $-t 8 százalékos kamatra, akkor az illetőnek az év leteltével 108.- $-t kell visszafizetnie.

BANKSZÁMLA TIPUSOK

Takarék számla

Ez egy takarék betét számla, azoknak, akik meg akarják pénzüket takaritani. A bank fizet kamatot azoknak, akik valamelyik számlájukon takarékba teszik a pénzüket. Bárki, akinek van takarék számlája az tud betenni (betét angolul: deposit) és kivenni (kivétel angolul: withdrawal) pénzt bármikor.

Csekk számla

Ez egy olyan számla, amelynek a terhére az illető kiírhat csekkeket. Például, ha az illető 100.00 $-t tesz be a számlára, akkor kiírhat csekkeket maximum 100.00 $ erejéig.

Akinek csekk számlája van ajánlatos tudni, hogy soha nem szabad tudatosan több csekket kiírnia, mint amennyi pénzfedezete van a számláján, mert az csalásnak és így törvényszegésnek számit.

Közös számla

Ez egy bank számla, amelyet két, vagy több ember közösen használhat (mint pl. férj és feleség). Ha két ember akar egy közös számlát nyitni, úgy mind a kettőjüknek ki kell tölteni és aláírni a szükséges kérvénylapokat.

Számla nyitása

Ha egy takarék, csekk számlát, vagy közös számlát akar nyitni, akkor a bankban az új számlák [angolul: New Accounts] táblával jelölt pulthoz menjen. Általában az új számlák címszó alatt az előbbiekben említett három tipusú számla is fel van tüntetve. Kérdezze meg a banktisztviselőt az új számlák részlegben, hogy milyen fajta takarék, csekk és közös számlákat lehet nyitni abban a bankban.

ADÓZÁS

A kormányok, az állam az adókból szerzi be a működéséhez szükséges pénz legnagyobb részét.

A szövetségi/federális és a tartományi kormányok a jövedelmi adókból szerzik be pénzügyi szükségleteiket. A jövedelmi adók nagy része a dolgozók fizetési csekkjeiből levont adóból jönnek. Az év végén adóbevallási lapokat küld ki az állam minden lakosnak. Ezeket gondosan ki kell tölteni és vissza kell küldeni az államnak. Akik esetleg nem kaptak a címükre kiküldve adóbevallási lapokat, úgy azok mindig fel tudnak venni egyet bármelyik postahivatalban [angolul: Post Office].

Időnként néhány embernek fizetnie kell extra összeget adóban, mig mások visszakapnak az államtól pénzt, mert már az év során túl sokat fizettek adóba. Akik maguknak, saját számlára dolgoznak, vagy saját üzletük van azoknak is kell jövedelmi adót fizetniük. Ezeknek az embereknek az év során négyszer küldenek ki adóbevallási papirokat.

Nagyvárosok és városok is adóztatnak, úgynevezett ingatlan adók formájában. Minden egyénnek, vagy intézménynek, aki birtokol házakat, épületeket és földet fizetnie kell ingatlan adót. Az ingatlan adózási papirokat a tulajdonosoknak egy évben egyszer küldik ki. A bérlőknek nem kell ezt az adót fizetniük.

VISSZAFIZETÉS ÉS ÁRÚK VISSZACSERÉLÉSE AZ ÜZLETEKBEN

Időnként emberek vásárolnak árúkat az üzletekben és később úgy döntenek, hogy mégsem akarják megtartani őket. Az üzleteknek nem kötelessége visszvenni az árukat, de néhány megteszi azt. Az üzlet általában visszafizeti az árú árát a vásárlónak, ha a számlája megvan, vagy más bizonyiték, hogy az árú abban az üzletben lett véve.

Egy üzlet esetleg úgy határoz, hogy:

- visszafizeti a pénzt a vevőnek;
- megengedi a vevőnek, hogy az árút egy másikra becserélje;
- visszaveszi az árut és egy hitel cédulát [angolul: "credit note"] ad a vevőnek.

Ruházati üzletek általában nem vesznek vissza árut, ha az össze van piszkolva, vagy bármilyen formában kárt szenvedett. Általában alsóruhaneműt, vagy fürdőruhákat nem szivesen, vagy nem vesznek vissza.

HÁZTÓL-HÁZIG JÁRÓ KERESKEDŐK

Időnkent kereskedők probálnak eladni árukat albertaiak házainál. Ha valaki nem óhajt valamit venni egy ilyen kereskedőtől, akkor csak nyugodtan és udvariasan mondja, hogy "Köszönöm nem óhajtok vásárolni" [angolul: "No thank you, I am not interested"].

Soha ne írjon alá egy háztól-házig járó kereskedővel egy szerződest, abban az esetben ha nem biztos, hogy **teljesen megértette**, hogy mit mond a szerződes ki. Soha ne irjon alá egy üres papirt, amelyet a kereskedő ahogy mondja később kell felhasználni. A vevő követelje, hogy a kereskedő adjon egy rendes, hivatalos átvételi igazolást, nyugtát a vásárolt áruról, amelyet a háztól-házig járó kereskedő aláirt.

Ha valaki vásárol valamit egy háztól-házig járó kereskedőtől és később mégis úgy dönt, hogy nem akarja azt, abban az esetben a szerződést fel lehet bontani. A feltétel viszont az, hogy az áru több mint 25.00 $-ba kellett kerüljön és a szerződést a véteitől számított négy napon belül kell felmondani.

További hasznos felvilágositásért lépjen kapcsolatba az Alberta tartományi kormány Vevő és Üzleti Ügyek minisztériumával [angolul: "Consumer and Corporate Affairs of the Alberta Government].

Járműmvezetés

J Á R M Ű V E Z E T É S

EZ A FEJEZET A KÖVETKEZŐ FELVILÁGOSITÁST TARTALMAZZA:

. ALBERTÁBAN HASZNÁLATOS HAJTÁSI IGAZOLVÁNY TÍPUSOK;
. HAJTÁSI IGAZOLVÁNY IGÉNYLÉSE;
. JÁRMŰVEZETŐ ISKOLÁK;
. AUTÓBIZTOSITÁS VÉTELE;
. JÁRMŰVEK BEJEGYEZTETÉSE AZ ALBERTAI KORMÁNYNÁL;
. RENDSZÁMTÁBLÁK;
. ALKOHOLFOGYASZTÁS ÉS JÁRMŰVEZETÉSI TÖRVÉNYEK;
. BIZTONSÁGI ÖVEK; ÉS
. AUTÓVÉTEL ALBERTÁBAN.

HAJTÁSI IGAZOLVÁNY TÍPUSOK

Mindenkinek, aki Albertában a közútakon egy gépjárművet vezet kell legyen egy érvényes hajtási igazolványa. Hét különböző kategoriába tartozó hajtási igazolvány van.

Hetedik osztályú (Tanuló vezetői igazolvány)

Ez az igazolvány tanuló vezetőknek van (a minimum életkor 14 év). A tanuló vezető csak egy legalabb 18. életévét beltöltött olyan egyén kiséretében vezethet, akinek magának is van egy érvényes hajtási igazolványa.

Hatodik osztályú (Motorkerékpár vezetői igazolvány)

A minimális életkor erre az igazolvány kiváltására 16 év.

Ötödik osztályú (autók és kisebb teherautók vezetésére)

Ez a leginkább használatos hajtási igazolvány. A minimum életkor az igazolvány kiváltására 16 év.

Egyéb hajtási igazolványok (1-4. osztályú)

Ezen hajtási igazolványok kiváltására a minimális életkor 18 év. Ezek a hajtási igazolványok taxi sofőrök, mentőautók, közjárművek, mint pl. autóbuszok és nagy teherautók vezetőinek szükségesek.

HAJTÁSI IGAZOLVÁNY IGÉNYLÉSE

Igénylési lapokat bárhol Albertában a helyi Gépjármű Igazgatási Részlegnél [angolul: "Motor Vehicles Branch"] lehet felvenni. A telefonkönyv Fehér lapok részében "G" betű alatt Alberta kormány címszó [angolul: Government of Alberta], azután "S" betű alatt a Főügyész aszisztense [angolul: Solicitor General], végül pedig itt keresse meg a Gépjármű Igazgatási Részleget [angolul: "Motor Vehicles Branch"].

Az igénylőknek be kell mutatni személyiazonosságukat igazoló okmányokat. Minden 18 éven aluli igénylő jelentkezési lapját egy szülő, vagy gyám is alá kell írja.

Minden 69 éven felüli egyénnek orvosi leleteket is be kell nyujtani. A törvény megszabja, hogy mindenki, akinek valami a vezetői képességét befolyásoló egészségi problémája van arról jelentést tegyen.

Előirt vizsgák

A jelentkező igénylőknek a következő vizsgákat kell sikeresen letenni a hajtási igazolvány kiváltására:

- Látási vizsgálat - ez a vezető megfelelő látási képességének megállapítására irányul. Akik szemüvegesek, azok szemüvegüket kötelesek viselni a látási vizsga alatt.
- Tudás, felkészültségi vizsga - a jelentkezőnek kérdésekre helyesen kell tudni válaszolni a közlekedési szabályokat, albertai járművezetési törvényeket, valamint biztonságos vezetési témaköröket illetően. A vonatkozó információ a jelentkezési lap felvételénél átadott "Vezetők Kézikönyvé"-ben [angolul: "Drivers' Handbook"] található meg.

. Vezetői vizsga - a jelentkezőt egy hivatalos vezető vizsgáztató [angolul: Driver Examiner] vizsgáztatja le. A vizsga célja, hogy meg lehessen állapitani, hogy az illető mennyire jól és helyesen követi a közlekedési szabályokat amikor vezet.

JÁRMŰVEZETŐ ISKOLÁK

Albertában vannak járművezető iskolák azok számára, akik helyesen meg akarnak tanulni vezetni. Ezek az iskolák 1987-ben körülbelül 30.- $-t számoltak fel óránként. Általában körülbelül 10 órát vettek a járművezető tanulók. Néhány járművezető iskolában vannak különböző nyelveken is vezetői tanfolyamok.

AUTÓBIZTOSITÁS VÉTELE

A törvény előirja, hogy minden autótulajdonosnak kell legyen autóbiztositása, amely kiterjed testi sérülés, halál, vagy vagyoni károk fedezésére. A biztositó társaság az előfizetőnek adni fog egy úgynevezett rózsaszínű kártyát [angolul: "pink card"]. Ez egy személyi azonosságot igazoló kártya, amelyet a gépjármű vezetőjének mindenkor magánál kell tartania.

Ezt a biztositást bármelyik biztositó társaságnál meg lehet venni. A telefonkönyv Sárga lapok részében "I" betű alatt, azaz biztositó társaságok [angolul: "Insurance Agents"] van. Egyes biztositó társaságok többet kérnek ezen biztositás díjaként, ezért, mielőtt véglegesen eldöntené, hogy hol fogja az autóbiztositást megvenni érdeklődjön és nézzen körül, kérdezzen meg több ügynökséget az árakra vonatkozóan.

JÁRMŰVEK BEJEGYEZTETÉSE

A törvény megszabja, hogy mindenegyes gépjárművet be kell jegyeztetni [angolul: register] az albertai gépjármű ügyintéző osztályon [angolul: Motor Vehicles Division of Alberta]. Minden autótulajdonos köteles az autóját bejegyeztetni ennél a minisztériumi osztálynál és nekik információval szolgálni az autóról.

A bejegyeztetés végett az autótulajdonos a hajtási engedélyt, igazolványt kibocsátó hivatalba [angolul: Licence Issuing Office] kell menjen, ahol a tisztviselőnek be kell mutassa az úgynevezett rózsaszín kártyáját [angolul: "pink card"], valamint az adás-vételi szerződést, számlát (ez egy papir, amelyet a vevőnek adnak a vétel során és amelyen az autó ára, típusa, valamint a fizetés módja fel vannak tüntetve). Ezután a bejegyzési lapot ki kell tölteni és az esedékes díjat ki kell fizetni. A regisztrálási, azaz bejegyzési kártyát ezek után az igénylő megkapja.

A hajtási igazolványt kibocsátó hivatal telefonszámát a telefonkönyv Fehér lapok részében "G" betű alatt, albertai kormány alatt [angolul: Government of Alberta], majd "S" betű alatt a Főügyész asszisztense [angolul: Solicitor General] találhatja meg.

A bejegyzési, regisztrálási kártyát és a rózsaszínű biztositási kártyát a gépjármű tulajdonosa mindig magánál kell tartsa. A közlekedési rendőr felírhatja azt a gépjármű tulajdonost aki nem tudja bemutatni ezen három személyazonosságot igazoló iratot.

RENDSZÁMTÁBLÁK

Minden közutakon használandó gépjárművet el kell látni érvényes rendszámtáblával. Ezeket bármelyik helyi Gépjármű Igazgatási részlegnél [angolul: Motor Vehicle Branch Office] meg lehet vásárolni.

ALKOHOLFOGYASZTÁS ÉS JÁRMŰVEZETÉSI TÖRVÉNYEK

A közbiztonság érdekében az alkoholfogyasztásra és járművezetésre vonatkozó törvények betartását szigorúan veszik.

A Törveny megtiltja:

- egy gépjármű vezetését, ha az egyén vezetési képességét alkohol, vagy gyógyszerek (vagy kábitószerek) fogyasztása befolyásolja;
- hogy a vezető visszautasítsa a rendőrt, aki vagy a közúton, vagy a rendőrségen felszólítja az egyént, hogy adjon lélegzet mintát;
- hogy egy magasabb, mint 0.08% véralkohol szinten az egyén egy gépjárművet vezessen;
- kinyitott alkoholos itallal megtöltött üveg tartása az autóban.

Akik megszegik akár egy, vagy több a fentiekben leírt törvényeket a következő büntetések kiszabásával számolhatnak:

- a gépjárművezetési, hajtási igazolvány időleges, vagy végleges visszavonása;
- magas pénzbeli büntetés fizetése;
- a biztositási díj felemelése;
- kötelező részvétel speciális kurzusokon azon gépjármű vezetőknek, akiket azon fogtak, hogy alkohol, vagy kábitószerek hatása alatt vezettek.
- börtönbüntetés maximum két évre.

BIZTONSÁGI ÖVEK

A törvény előírja, hogy Albertában mind a gépjárművezető, mind pedig az autó utasai kötelesek a biztonsági öveiket bekapcsolni. Kisgyermekeket, akik öt éven aluliak, avagy akiknek kevesebb, mint 18 kg a testsúlya a kormány által jóváhagyott és megfelelően beszerelt gyermek autóülésbe beszíjazva, a biztonsági övet bekapcsolva kell szállítani.

AUTÓ VÉTEL ALBERTÁBAN

Új autók

Új autókat csak egy autókereskedésben lehet venni. Hasznos dolog a különböző autókereskedők árait összehasonlítani mielőtt egy autót megvásárol. Szintén fontos, hogy vigyen magával egy barátját, aki ért az autókhoz, amikor egy autót megy venni. Amennyiben lehetséges, nagyon célszerű az autókereskedő jóhírnevéről előzetesen meggyőződni. Az árak különbözők a különböző kereskedőknél és némi alkudozásra van lehetőség.

Az új autók garanciával kerülnek eladásra. A garancia [angolul: warranty] egy dokumentum, amely kimondja, hogy az új autó bizonyos alkatrészeit meg fogják szükség szerint javítani, vagy kicserélni térítés mentesen. A garancia általában egy, vagy több évre szól.

Használt autó vétel egy autókereskedőtől

Fontos dolog valaki olyan tanácsát kikérni mielőtt egy használt autót megvesz akinek van tapasztalata e téren. Az árak nagyon különbözőek és elvárják, hogy alkudni próbáljon az árból. Amikor egy használt autót vesz, a vevőnek erősen ajánljuk, hogy előzetesen szerezzen információt a kereskedő jóhírnevét, reputációját illetően, valamint az autó állapotáról.

Vásárlási tippek használt autó vevőknek

. Irja fel az autó minden baját, hibáját;
. Vezesse az autót egy olyan egyén társaságában, aki ért az autókhoz mielőtt megveszi az autót;
. Nézze meg, hogy hány kilométert vezették már az autót;
. Kérdezze meg a kereskedőt, hogy van-e garancia rajta;
. Ha a kereskedő tesz igéreteket az autóra vonatkozóan, vigyázzon, hogy azokat a garancialevélre fel is irja;
. A vevő soha ne adjon semmi pénzt előre a kereskedőnek, vagy bárkinek aki egy használt autót ad el amig még nem biztos abban, hogy valóban meg akarja-e azt venni.

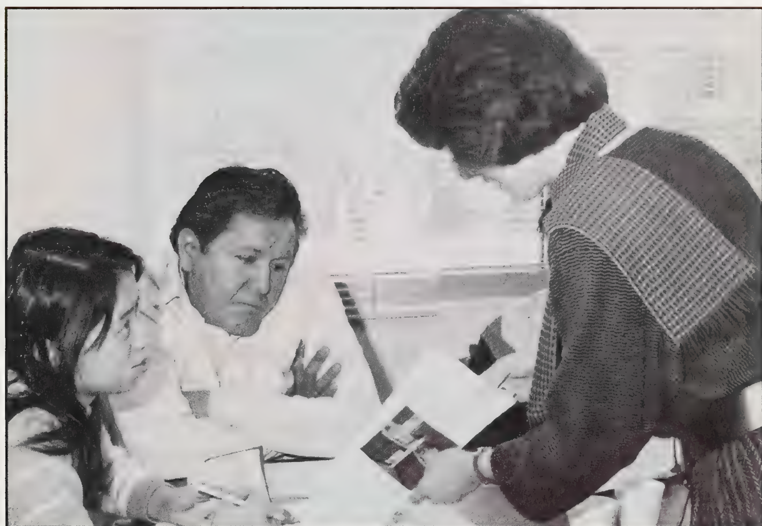
Használt autó vétele egy másik embertől

Amikor valaki olyantól vesz meg egy használt autót, aki nem dolgozik egy autókereskedésben, abban az esetben tartsa szemelőtt a következőket:

. Bizonyosodjon meg róla, hogy az autó nincsen adósággal megterhelve, táblázva. Amennyiben az autó adósággal terhelt [angolul: the car has a lien on it] az azt jelenti, hogy az autóért az illető nem fizette ki a teljes árat. Mielőtt eldönti, hogy megveszi az autót, a vevő menjen el az autó bejegyzési, regisztrálási hivatalba [angolul: Vehicle Registry], ahol meg tudják mondani, ha a kérdéses autó meg van-e esetleg adóssággal terhelve, vagy sem. A telefonkönyv Fehér lapok részében "G" betü alatt az albertai kormány cimszó alatt [angolul: Governement of Alberta], majd "S" betü alatt a Főügyész asszisztense alatt [angolul: Solicitor General] találhatja meg a regisztrálási hivatal telefonszámát. Adja meg ennek a hivatalnak a kérdéses autó gyártási évét, tipusát és sorozatszámát.

- Vezesse az autót egy olyan valaki társaságában, aki igen jól érti, hogy hogyan lehet az autó teljesitményét, állapotát a vezetés során megállapitani.
- Vigye el az autót egy autószerelőhöz, hogy megtudja, ha van valami baja.
- A vevő fizessen letétet az autóért -- a teljes ár egy részét. A vevő ragaszkodjon ahhoz, hogy a kocsi tulajdonosa, eladója irásbeli nyugtát adjon a kapott pénzről.
- Miután a vevő kifizette a teljes árat az eladó kell, hogy adjon az új tulajdonosnak egy formális Adás-vételi szerződést [angolul: Bill of Sale], amely bizonyitja, hogy az autót az eladó a vevőnek eladta.

Oktatásügyi Kérdések

O K T A T Á S Ü G Y I   K É R D É S E K

EZ A FEJEZET A KÖVETKEZŐ INFORMÁCIÓT TARTALMAZZA:

. ELEMI ÉS KÖZÉPISKOLÁK;
. EGYETEMI ÉS FŐISKOLAI OKTATÁS;
. MŰSZAKI ÉS SZAKMAI OKTATÁS;
. INASKODÁS, MESTER-KÉPZÉS; ÉS
. ANGOL, MINT-MÁSODIK-NYELV KURZUSOK.
  [ANGOLUL: ENGLISH AS A SECOND LANGUAGE].

ELEMI ÉS KÖZÉPISKOLÁK

A törvény előírja, hogy minden gyermek 6-16 éves korig iskolába kell járjon. A legtöbb gyermek vagy katolikus (azaz úgynevezett külön) [angolul: Catholic (Separate)], vagy közös iskolába [angolul: Public school] jár. Ezeket az iskolákat az ingatlan adókból tartják fenn.

A magán, vagy privát iskolák, amelyeket más szervek tartanak fel, tandíjat kérnek. A szülők fizetik a gyermekek tankönyveit és minden egyéb szükséges felszerelést is.

Az iskolai év Albertában kora szeptemberben kezdődik és junius végén fejeződik be. A tanítási nap reggel 8 es 9 óra között kezdődik és délután 3 és 4 óra között fejeződik be hétfőtől péntekig.

Kisgyermekkori szolgáltatás

Kisgyermekek számára 4 vagy 5 éves korban úgynevezett kisgyermekkori szolgáltatás áll rendelkezésre, amelynek keretében félnapos iskolába mehetnek megtanulni az ABC-t és számolni.

A kisgyermekkori szolgáltatásokra [angolul: Early Childhood Services, rövidítésben: (ECS)] vonatkozó információt kérhet a telefonkönyv Fehér lapok részében "G" betű alatt, azaz az albertai tartományi kormány alatt [angolul: Government of Alberta], majd "E" betű alatt, azaz oktatás [angolul: Education] található telefonszámon.

Napközi és iskolai utáni otthon

Napközi otthonok hat éven aluli gyermekek gondozására vannak létesítve. Például, ha egy szülő dolgozik, vagy iskolába jár, akkor a gyermeket napközben a napközi otthonban, vagy központban hagyhatja.

Napközi otthonok szintén elfogadnak 6 és 12 év közötti gyermekeket iskola utáni gondozásra. Ezekben a központokban a gyermekeket ellátják iskola, azaz tanítás előtt és tanítás után, valamint ebédidőben és iskolai szüneti napokon. A törvény kimondja, hogy minden 12 éven aluli gyermek ellátását vagy egy felnőttre, vagy egy idősebbre gyermekre kell bízni, de nem szabad egyedül hagyni.

Napközi otthonok, vagy központok lehetnek magánházaknál, közösségi központokban, iskolákban, vagy templomokban. Általában a napközi otthonok hétfőtől péntekig bezárólag tartanak nyitva. Reggel korán nyitnak és rendszerint este 6:00 vagy 7:00 óráig is nyitva vannak. A napközi otthonok biztositanak játékokat és nevelő foglalkozásokat. Néhány napközi otthonban étkezést is biztositanak.

A gondozási díjak nem egyformák a különböző otthonokban, néhány közülük drágább lehet, mint a másikak. Az állam bizonyos esetekben hozzájárulást ad a szülőknek a gondozási díj fizetéséhez.

Napközi otthonokra, valamint állami hozzájárulásra vonatkozó felvilágosítást kaphat egy bevandorlókat segítő központban, avagy a telefonkönyv Sárga lapok részében "D" betű alatt, azaz napközi otthonok [angolul: Day Nurseries], avagy a telefonkönyv Fehér lapok részében "G" betű alatt, azaz az albertai tartományi kormány [angolul: Government of Alberta], majd "S" betű alatt, azaz szociális szolgáltatások [angolul: Social Services] alatt található telefonszámokon.

Általános iskolák

A gyermekek 5-1/2 vagy 6 éves korban kezdik meg az általános iskola első osztályát. Néhány általános iskolában az újonnan bevándorolt gyermekek részére vannak speciális angol nyelv tanfolyamok [angolul: English as a Second Language, rövidítésben (ESL)]. Az általános iskola általában 6. elemi osztályig megy. Néhány falusi elemi iskolában 7. és 8. osztályt is tanítanak.

Amikor a szülők beiratják gyermeküket az iskolában be kell mutassák a gyermek útlevelét, születési anyakönyvi kivonatát, állandó letelepedési engedélyét és bármilyen más a gyermek előzetes tanulmányi előmenetelét igazoló okmányt.

Elemi iskolai oktatás általában hat évig tart. Az iskola legalább kétszer az iskolai év alatt fog hazaküldeni a szülőknek a gyermek előmenetelét igazoló bizonyitványt. Az iskola szivesen veszi, ha a szülők legalább egyszer az iskolai év folyamán bemennek az iskolába a tanárokkal találkozni és a gyermek előmenetelét megtárgyalni.

Alsó Gimnázium

Az alsó gimnázium a 7. osztállyal kezdődik és a 9. osztállyal fejeződik be. A legtöbb tanuló 11 és 15 év között van. Az igazgató határozza el, hogy egy külföldről jött tanuló melyik évbe, azaz osztályba fog kerülni.

A szülők amikor be akarják iratni gyermeküket egy alsó gimnáziumba (amennyiben szükséges hozzanak magukkal egy tolmácsot), valamint a diák személyi iratait.

Felső Gimnázium

A felső gimnázium tanulói rendszerint 15 és 18 év között vannak. A felső gimnázium a 10. osztállyal kezdődik és a 12. osztállyal végződik.

Egy sor különböző tantárgyat, vagy kurzusokat adnak a felső gimnáziumban, igy pl. matematikát, angolt, tudományokat (biológia, kémia, fizika) és történelmet.

Az előirt tantárgyak letétele után a diákoknak külön vizsgákat kell tenni ami az érettségi bizonyitványnak felel meg [angolul: High School Diploma]. Két különböző szinten vannak a vizsgák - "általános" [angolul: "General"] és "előrehaladott" [angolul: "Advanced"]. Főiskolai vagy egyetemi felvételre a diáknak sikeresen le kell tudni tenni a felsőbb szintű, "előrehaladott" vizsgákat.

Amikor felsőbb gimnáziumba, középiskolába akar egy diák beiratkozni hozzon magával amennyiben szükséges egy tolmácsot, a szükséges személyi iratait, valamint a szülőföldjén kapott iskolai bizonyitványait.

Érett-korú diák és a felnőtt érettségi bizonyitvány

Felnőttek, akik már túlhaladták 18. életévüket is letehetik a szükséges kurzusokat és vizsgákat egy gimnáziumi érettségi beszerzésére [angolul: High School Diploma]. Az albertai tartományi kormány oktatásügyi minisztériuma tud felvilágositással szolgálni ezekről a speciális programokról. A telefonszámot a telefonkönyv Fehér lapok részében "G" betű alatt, az albertai tartományi kormányra vonatkozóan [angolul: Government of Alberta], majd "E" betű alatt oktatásügyre vonatkozóan [angolul: Education] találhatja meg.

EGYETEMI ÉS FŐISKOLAI OKTATÁS

Alberta tartományban négy egyetem van. Ezek a következők:az Alberta egyetem (Edmontonban) [angolul: University of Alberta], a Calgary egyetem [angolul: University of Calgary], a Lethbridge egyetem és az Athabasca egyetem (Athabasca-ban és Edmontonban) [angolul: University of Lethbridge, Athabasca University (Athabasca and Edmonton)].

Az Athabasca egyetem oktat tárgyakat levelezői tanszakon. Ez azt jelenti, hogy a levelező szakon lévő hallgató az otthoni címen postán kapja meg a szükséges tananyagot írásban, vagy magnetofon szalagon és otthon tanul.

Albertában 10 főiskolai közoktatási intézmény van. Ezekben általános tanulmányokat, valamint munkakörökre vonatkozó kurzusokat lehet folytatni.

További felvilágosítást kaphat az albertai tartományi kormány felsőoktatásügyi minisztériumában [angolul: Advanced Education Department of the Government of Alberta], avagy a főiskolákban. Könyvtárakban és karrier központokban szintén lehet főiskolákról és egyetemekről felvilágosítást kapni.

MŰSZAKI ÉS SZAKMAI OKTATÁS

Műszaki iskolákban az oktatás a következő területekre terjed ki: kereskedelem, ipar és inas-képzés. A legtöbb kurzus ezekben az iskolákban különböző iparok és más technikai munkakörökre terjed ki. A felvételhez szükséges legalább a 10. osztály sikeres elvégzését igazoló bizonyitvány.

Albertában három műszaki intézet van:

- N.A.I.T. - azaz Észak Alberta Műszaki Intézet [angolul:Northern Alberta Institute of Technology (Edmonton), röviditése: N.A.I.T.];
- S.A.I.T. - azaz Dél Alberta Műszaki Intézet [angolul: Southern Alberta Institute of Technology (Calgary)];
- Westerra Műszaki Intézet [angolul: Westerra Institute of Technology (Stony Plain)].

INASKODÁS, MESTER KÉPZÉS

A mester képzés kombinálja az iskolai oktatást egy bizonyos iparban való munkahelyen való gyakorlati képzéssel. Mintegy 51 különböző iparban lehet mester képzésben részt venni, idetartoznak a szakácsok, pékek, villanyszerelők, vízvezetékszerelők, autószerelők és gépészek.

A legtöbb iparba való mester képzéshez legalább a 9. osztály sikeres elvégzése szükséges. További információt a telefonkönyv Fehér lapok részében az albertai kormány [angolul: Government of Alberta] alatt, majd a karrier fejlesztési és munkaügyi minisztérium [angolul: Career Development and Employment] alatt a mester képzés és oklevelek alatt [angolul: Apprenticeship and Trade Certification] feltüntetett telefonszámon kaphat.

ANGOL, MINT-MÁSODIK-NYELV KURZUSOK

Számos iskola és ügynökség ajánl angol, mint-második-nyelv kurzusokat [angolul: English as a Second Language (ESL)], mint pl. egyetemek, főiskolak, politechnikai, szakmai központok, közösségi ügynökségek és tanfelügyeleti igazgatóságok. Ezen kurzusok iránt az újonnan érkezett bevándorló érdeklődhet egy bevándorlókat támogató ügynökségen, egy tanfelügyeleti igazgatóságnál (a Sárga lapokban, a telefonkönyvben "S" betű alatt, azaz iskolák alatt - katolikus, vagy közösségi iskoláknál) [angolul: Schools - Catholic or Public], egy barátjától, aki már járt egy úgynevezett ESL tanfolyamra, vagy bármelyik Kanada munkaügyi hivatalban [angolul: Canada Employment Centre].

A tanfolyamokat adják mind nappali tagozaton (öt óra naponta), vagy rész-időben, esti tagozaton.

Néhány angol, mint-második-nyelv iskola felszámít tandíjat, míg mások ingyenesen oktatnak, ezért igen fontos, hogy az új albertaiak pontosan megérdeklődjék, hogy hol milyen alapon áll ez a tanfolyam rendelkezésükre. Néhány új albertai jogosulhat állami anyagi hozzájárulásra a tanfolyam kifizetésére. Erre vonatkozó felvilágosítással a bevándorlókat támogató ügynökségek tudnak szolgálni.

Angol nyelvtanfolyamokra vonatkozó felvilágosítást Edmontonban 424-3545, míg Calgaryban 262-2656 telefonszámokon kaphat.

Emberi Jogok

E M B E R I   J O G O K

A KANADAI EMBERI JOGOK TÖRVÉNYCIKKE KIMONDJA, HOGY "MINDEN EGYÉN EGYENLŐ LEHETŐSÉGEKET KELL ÉLVEZZEN, HOGY MAGÁNAK OLYAN ÉLETET BIZTOSITSON, AMELYET KIVÁN ÉS AMELYRE KÉPES, AMELYET MINT A TÁRSADALOM TAGJA A TÁRSADALOMMAL SZEMBEN VALÓ KÖTELESSÉGEI ÉS KÖTELEZETTSÉGEI TELJESÍTÉSE SORÁN HÁTRÁNYOS MEGKÜLÖNBÖZTETÉS NÉLKÜL VAN JOGA GYAKOROLNI."

EZ GYAKORLATBAN AZT JELENTI, HOGY MINDEN KANADAI ÁLLAMPOLGÁRT ÉS ÁLLANDÓ LETELEPEDÉSI ENGEDÉLYT ÉLVEZŐ EGYÉNT A TÖRVÉNY VÉDI BÁRKI ÁLTAL VALÓ HÁTRÁNYOS MEGKÜLÖNBÖZTETÉS ELLEN.

EZ A FEJEZET A KÖVETKEZŐ FELVILÁGOSÍTÁST TARTALMAZZA:

- JOGOK ÉS SZABADSÁGOK;
- MILYEN ALAPOKON TÖRVÉNYELLENES A MEGKÜLÖNBÖZTETÉS;
- EMBERI JOGOK BIZOTTSÁGAI
  (ANGOLUL: HUMAN RIGHTS COMMISSIONS);
- KANADAI ÁLLAMPOLGÁRSÁG FELVÉTELE FELTÉTELEI;
- LÁTOGATÓK KANADÁBA;
- DEPORTÁCIÓ;
- GARANCIAVÁLLALÁS VALAKI(K)ÉRT; ÉS
- ÁLLAMIGAZGATÁS.

JOGOK ÉS SZABADSÁGOK

A kanadai nép alapvető emberi jogait a Kanadai Jogok és Szabadságok Alapokmánya [angolul: the Charter of Rights and Freedoms] garantálja. Az első ezek közül:

Az alapvető szabadságjogok

Ezek magukba foglalják a szólás és eszmei jogot, a vallás szabadságot, a sajtó szabadságot, azaz az újságok azon jogát, hogy bármiről írhassanak, valamint a nép azon jogát, hogy gyülekezhessenek és megvitathassanak bármit, amitcsak kívánnak.

Egyenlőségi jogok

Ezek a jogok biztosítják, hogy minden egyén egyformán élvezhesse a törvény védelmét. Az egyenlőségi jogok védelmet nyújtanak abban, hogy senki ne szenvedjen hátrányos megkülönböztetésben faji, szülőországabeli származása, bőrszíne, neme, életkora, valamint elmei vagy fizikai képessége miatt.

Törvényjogok

Ezek a jogok kiterjednek a jogra, amely szerint az egyén ártatlan ameddig a bíróságon egy bűn elkövetésének vádját rá nem bizonyították; a jogra, hogy az egyénnek joga van kapcsolatba lépni egy ügyvéddel abban az esetben ha őt a rendőrség letartartóztatja; egy igazságos és bírósági tárgyaláshoz való jogra; valamint az egyén azon jogára, amely védi attól, hogy a rendőrség jogtalanul bemehessen otthonába.

Mozgásjog

A mozgásjog kiterjed az egyén azon jogára, amely szerint szabadon utazhat, élhet és kereshet munkát bárhol Kanadában.

MILYEN ALAPOKON TÖRVÉNYELLENES A MEGKÜLÖNBÖZTETÉS

A Kanadai Emberi Jogok Cikkelye [angolul: Canadian Human Rights Act] és az Alberta Egyéni Szabadságjogok Védelme Cikkelye [angolul: Alberta Individual's Rights Protection Act] kimondja, hogy a nagyközönségnek árukat, hajlékot, vagy munkaalkalmat ajánló vagy szolgáltató egyéneknek nincs joga senkit hátrányos megkülönböztetésben részesíteni. A törvényellenes alap kiterjed az egyén faji, vallási, bőrszíne szerinti, nemére, életkorára, származása, születési helye szerinti, családi állapotabeli, valamint fizikai képessége szerinti hátrányos megkülönböztetésre.

Akik úgy találják, hogy valamilyen vonatkozásban hátrányos megkülönböztetésben részesültek, forduljanak ügyvédhez tanácsért.

EMBERI JOGOK BIZOTTSÁGAI

Mind a kanadai szövetségi, mind pedig az albertai tartományi kormányokon belül vannak Emberi Jogok Bizottságai [angolul: Human Rights Commissions], amelyek kivizsgálják a hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatos vádakat.

Noha a legtöbb albertai barátságos és tisztelettel viseltetik az újonnan bevándoroltakkal, mégis vannak akik a más országból származó embereket lenézik. Az Emberi Jogok Bizottságai segíthetnek bárkinek aki úgy találja, hogy hátrányos megkülönböztetésben részesül faja miatt, ami megakadályozza abban, hogy:

- találjon és megtartson egy állást;
- kibéreljen egy lakást;
- igazságos elbánásban részesüljön a rendőrség, kórházak, munkaadók, éttermek, szállodák, stb. részéről.

Az alábbiakban említünk meg két példát, amelyek esetében az Albertai Emberi Jogok Bizottsága a hátrányos megkülönböztetést elszenvedett egyén segítségére sietett.

- Egy feketebőrű munkás már több, mint egy éve dolgozott egy gyárban és még mindig úgynevezett "időleges munkás" kategóriába volt besorolva. Ez azt jelentette, hogy bármikor elveszíthette az állását meglehetősen rövid elbocsátási idő adásával. Számos fehérbőrű munkás, aki rövidebb ideje dolgozott a gyárban kapott vagy hosszabb lejáratú, vagy állandó állást.
- Az ember panaszt tett az Albertai Emberi Jogok Bizottságánál, hogy a bőrszíne miatt igazságtalanul kezelték.

  Az Albertai Emberi Jogok Bizottsága kivizsgálta az ügyet és megállapította, hogy a munkás valóban hátrányos megkülönböztetésben részesült. A vállalatnak több mint 5.000.- $-t kellett kártérítésben fizetni, avagy a munkabérbeli különbséget és ő is, csakugy mint a többi munkás állandó állást kapott.
- Egy vietnámi ember ki akart venni egy lakást, de a haziúr elutasította azzal, hogy ő nem ad ki bérbe lakást vietnámiaknak.

A vietnámi ember panaszt tett az Albertai Emberi Jogok Bizottságánál. A bizottság kivizsgálván az ügyet úgy találta, hogy a háziúr valóban jogtalanul járt el. A háziurat felszólították, hogy nem áll jogában senkit hátrányos megkülönböztetésben részesíteni és a vietnámi ember megkapta a lakást, amit ki akart bérelni.

Panasztétel

Bárki, aki úgy találja, hogy hátrányos megkülönböztetésben részesült szülőországabeli származása, avagy bármi az előbbiekben felsorolt okok miatt, tegyen panaszt, vagy az Albertai Emberi Jogok Bizottságánal, vagy a Kanadai Emberi Jogok Bizottságánál minél előbb, de feltétlenül hat hónap letelte előtt.

A panaszt, amennyiben szükséges, egy tolmács segítségével tegye meg. A bevándorlókat segítő szervezetek tudnak ebben is segítségére lenni.

Amennyiben a Bizottság kivizsgálása alapján úgy találja, hogy valóban jogtalan megkülönböztetés esete áll fenn, úgy igyekszik a két felet összehozni és egy megállapodást létrehozni. Ez lehet egy formális bocsánatkérő levél, avagy más esetben pl. az elveszített munkabérbeli különbözet visszatérítése.

Amenyiben egy megállapodás nem jön létre, úgy a Bizottság maga hoz egy határozatot, amelyet a bíróságon lehet csak fellebezni.

Címek

Alberta Emberi Jogok Bizottsága

[angolul: Alberta Human Rights Commission]
Kensington Place, 8th Floor (Kensington Place, 8.em.)
10011 - 109 Street (109. utca, 10011 sz.)
Edmonton, Alberta
T5J 3S8 (postairányitószám: T5J 3S8)
Telephone: (403) 427-7661 (telefonszám: (403) 427-7661)

vagy

Dorchester Square (Dorchester Square épület)
1333 - 8th Street, S.W. (8. utca D.Ny., 1333 sz.)
Calgary, Alberta
T2R 1M6 (postairányitószám: T2R 1M6)
Telephone: (403) 297-6571 (telefonszám: (403) 297-6571)

Kanadai Emberi Jogok Bizottsága

[angolul: Canadian Human Rights Commission]
Liberty Building (Liberty épület)
#401 - 10506 Jasper Avenue (Jasper út 10506, 401. szoba)
Edmonton, Alberta
T5J 2W9
Telephone: (403) 420-4040 (telefonszám: (403) 420-4040)

KANADAI ÁLLAMPOLGÁRSÁG FELVÉTELE FELTÉTELEI

Sok bevándorló igényt nyújt be kanadai állampolgárság felvételre miután legalább három évet egyfolytában élt Kanadában. A bevándorlók, miután megkapták a kanadai állampolgárságukat ugyanolyan jogokat élveznek, mint azok a kanadaiak, akik itt születtek. Joguk van szavazni, kiválthatnak kanadai útlevelet és nem lehet őket deportálni. Kanada megengedi, hogy valaki kettős állampolgárságot [angolul: "dual citizenship"] tartson fenn.

A kanadai állampolgárság kiváltása feltételei, hogy az egyén:

- állandó letelepedés jogával rendelkező lakos legyen amikor az állampolgárságért jelentkezik;
- az elmúlt négy évből legalább hármat Kanadában élt;
- beszéljen angolul, vagy franciául legalább a kezdő szinten;
- tudjon valamit Kanada történelméről, földrajzáról, államigazgatási rendszeréről és törvényeiről;
- ne legyen Kanadában priusza;
- legalább 18 éves legyen; és
- a Kanadai Kormánytól esetlegesen kapott kölcsönöket rendesen és rendszeresen törlessze.

A 18 éven aluli gyermekek a szüleikkel egyidőben kapják meg a saját nevükön állampolgárságukat. Kanadában született gyermekek kanadai állampolgárok. Kanadán kívül született gyermekek, akiknek a szülei kanadai állampolgárok szintén kanadai állampolgárok.

Hol lehet kanadi állampolgárságért jelentkezni

Bárki, aki kanadai állampolgárrá kiván válni a következő címeken található úgynevezett állampolgársági biróságokon [angolul: Citizenship Court] kell jelentkezést benyujtania.

Kanadai Állampolgársági Biróság
[angolul: Court of Canadian Citizenship]
Main Floor, 10045 - 111 Street (111 utca 10045, 1.em.)
Edmonton, Alberta
T5K 1K4 (postairányitó szám: T5K 1K4)
(403) 420-3355 (telefonszám: (403) 420-3355)

vagy

Kanadai Állampolgársági Biróság
[angolul: Court of Canadian Citizenship]
(utcai cim) [angolul: Street Address)
Room 254, 220 - 4 Avenue, S.E. (4 Avenue, D.-K. 220, 254 sz. szoba)
Calgary, Alberta
(403) 292-5539

(Mailing Address) (postai cim)
P.O. Box 2498 (Postafiókszám: 2498)
Postal Station "M" (Kerületi Postahivatal: "M")
Calgary, Alberta
T2P 3C2

LÁTOGATÓK KANADÁBA

Akik Kanadába látogatni jönnek, azok a következő hivatalos utazási okmánnyal, vagy érvényes útlevéllel kell rendelkezzenek:

- egy látogató vizum, [angolul: "visitor's record"] vagy ennek megfelelő bélyegző az útlevélben, amely feljogosit a Kanadába való látogatásra;
- egy tanulmányi vizum, [angolul: "student authorization" amely megengedi, hogy a látogató Kanadában folytassa tanulmányait;
- egy munkavállalási engedéllyel járó vizum [angolul: employment authorization"], amely lehetővé teszi, hogy a látogató dolgozhasson Kanadában.

Az előbbiekben leirt okmányok kiváltását egy Kanada Bevándorlási Központban [angolul: Canada Immigration Centre (C.I.C.)] kell intézni. Azok akik látogatók Kanadában és itt dolgoznak, vagy tanulnak és állandó letelepedési engedélyt kivánnak kérni rendszerint hazájukba való vissztértük után folyamodnak az engelyért. Amennyiben ez nem lehetséges, úgy egy helyi Kanada Bevándorlási Központban [angol rövidítésben: C.I.C.-ben] tárják fel és tárgyalják ki speciális körülményeiket.

- Rendszerint látogatók maximum 6 hónapra kapnak látogatási engedélyt. Munkavállalási engedéllyel járó vizumok [angolul: "Employment authorizations"] általában 12 hónapra szólnak amig a tanulmányi vizum [angolul: "student authorization"] érvényes a tanulmányi program befejezéséig. Azok, akik tovább kivánnak maradni Kanadában egy Kanada Bevándorlási Központban kérhetnek meghosszabbitást.

Állandó lakosok

Minden legális bevándorló Kanadába állandó lakosnak számit. Csaknem teljesen ugyanazon jogokat élvezik, mint az állampolgárok csak nem szavazhatnak szövetségi, vagy tartományi szavazásoknál. Állandó lakosokat, akik nem kanadai állampolgárok, amennyiben egy súlyos bűnt követnek el, lehet deportálni.

Kiutazás Kanadából

Mindenegyes állandó lakos Kanadában, ha kiutazik Kanadából és vissza kiván térni, kell rendelkezzék egy érvényes útlevéllel, vagy más ennek megfelelő utazási okmánnyal, amelyet a kanadai kormány elismer és elfogad. További felvilágositásért forduljon bizalommal, vagy telefonáljon a következő számra: 1-800-232-9475 és kérje Kanada Referenciát [angolul: "Reference Canada"].

Hosszú időre való kiutazás Kanadából

Állandó lakosok, akik egy 12 hónapos időtartartamnak több, mint 183 napját Kanadán kívül kívánják eltölteni, elveszíthetik állandó letelepedési engedéllyel járó státuszukat. Aki ilyen időtartamra kíván kiutazni Kanadából és vissza kíván térni kérjen egy Kanada Bevándorlási Központban egy speciális visszatérő állandó lakos engedélyt [angolul: "returning resident permit"] mielőtt utazni tervez.

DEPORTÁCIÓ

Kevés ok van arra, hogy egy már állandó lakost Kanadából deportáljanak. Néhány ezek közül az alábbiakban található meg:

. Az egyént elítélték valamilyen bűnténnyel kapcsolatban Kanadába állandó lakosként való megérkezése előtt.
. Bizonyos tett ígéreteket az illető nem tartott be pl. ha az illető nem kötötte meg a házasságot akivel ígérete szerint kellett volna.
. Az egyén egy az állam erőszakkal való leváltására irányuló tevékenységben vett részt.
. Az egyént Kanadában egy több, mint hat hónapi börtönbüntetéssel járó bűn elkövetésével vádolták.
. Az egyén valótlant állított, vagy hamis dokumentumokat használt, hogy beutazást nyerjen Kanadába.
. Az egyén nem hajlandó fenntartani önmagát vagy a tőle függő hozzátartozóit amíg Kanadában tartózkodik.

Mindenkinek jogában áll fellebezni a deportációs rendeletet. Amennyiben erre kerül a sor a bevándorlók sürgősen tegyék meg a következőket:

. Tudják meg közvetlenül egy Kanada Bevándorlási Központban a bevándorlási törvényeket. A Bevándorlási Hivatal szintén javasolni fogja, hogy hol lehet megfelelő jogi segitséget kapni;

. Keressen egy bevándorlási jogban specializáló ügyvédet.

GARANCIAVÁLLALÁS

Mindenegyes kanadai állampolgár, vagy állandó lakos aki betöltötte a 18. életévét adhat be kérvényt egy Kanada Bevándorlási Központban, hogy szeretne garanciát vállalni egy rokonáért, hogy az Kanadába jöhessen élni. Általában a garantáló félnek bizonyitani kell tudni, hogy 5 vagy esetleg még 10 éven keresztül is képes anyagilag felelősséget vállalni a bevándorolni kiváno egyenért. Ez az idő lehet rövidebb is. Az idő attól függ, hogy a Kanadában letelepedni kiváno rokon(ok) mennyi segitséget igényel(nek).

* Egy házastárs vagy egy 18 éven aluli gyermek Kanadába hozatalához (de nem együtt a kettőért) nem szükség bizonyitani tudni, hogy a garantáló egyén képes anyagilag ellátni a bevándorló(k)at.

ÁLLAMIGAZGATÁS

Kanadában három szinten történik az államigazgatás, tehát három szinten vannak kormányok. Ezeknek a tagjait a kanadai állampolgárság választások útján választja.

Körzeti, municipális kormány

Egy nagyváros, város, vagy falu kormányát, körzeti, vagy municipális kormánynak nevezik. Ezek feladata egy nagyváros, város, vagy falu igazgatása. Például ezek felelősek a tűzoltókért, a közlekedési buszokért, az utcák fenntartásáért, a könyvtárakért és a csatornázási művekért. Ezeknek a telefonszámait a telefonkönyv Fehér lapok részében "C" betű alatt nagyváros esetében [angolul: "City of (varosnev)"], vagy csak egyszerűen az illető városnév alatt találhatja meg.

Tartományi kormány (Alberta tartományi kormány)

Kanada 10 tartományra és két területre van felosztva. Minden tartománynak [angolul: province] megvan a maga kormánya. Ezeknek a kormányoknak számos felelőssége van, így pl. kórházak, közoktatás, szociális szolgáltatások és jármű rendszámtáblák bejegyzése, kiadása. A tartományi kormányok hoznak a körzeti kormányok működésére vonatkozó törvénykezéseket is.

Az albertai tartományi kormány különböző minszteriumai telefonszámait a telefonkönyv Fehér lapok részében "G" betű alatt kormányra vonatkozóan [angolul: "G" for Government of Alberta"] találhatja meg.

Szövetségi kormány (Kanada kormánya)

A szövetségi kormány a legmagasabb szintű kormány az országban. Ez igazgatja a kanadai népet illető ügyeket, mint pl. a postai szállitás, bankok, munkanélküliségi biztositás, nemzetközi viszonyok, bevándorlás és államvédelem.

A vonatkozó minisztérium neveit és telefonszámait a telefonkönyv Fehér lapok részében "G" betű alatt kormányra vonatkozóan [angolul: "Government of Canada"] találhatja meg.

A Jogi Rendszer

A JOGI RENDSZER

EZ A FEJEZET A KÖVETKEZŐ FELVILÁGOSÍTÁST TARTALMAZZA:

- TÖRVÉNY TÍPUSOK;
- A BÍRÓSÁGI RENDSZER;
- A RENDŐRSÉG;
- BÍRÓSÁGRA MENNI;
- ÜGYVÉD VÁLASZTÁSA; ÉS
- TÁRGYALÁSOK.

TÖRVÉNY TIPUSOK

Büntető törvények

Ez azon törvénycikkekre vonatkozik, amelyek az egyén védelmét szolgálják. Ide tartoznak a lopásra, csalásra, testi sértésre és gyilkosságra vonatkozó törvenycikkek. Például, ha egy férj veri a feleségét, akkor ezzel egy büntető törvénycikket sért meg. A rendőrség lefoghatja, biróságra viheti és a biróság elhatározza, hogy mi legyen a büntetése. A biróság dönthet azügyben, hogy a férfi börtönbe kerüljön -e.

A kormány fizeti a birósági költségeket a vád oldalán.

Civil/polgári törvények

A polgári törvények magán viták rendezése megkönnyitésére szolgálnak.

1.sz. példa - Ha két ember nem ért egyet azügyben, hogy ki egy bizonyos ingatlan tulajdonosa, akkor a polgári biróságra mehetnek a vita eldöntése érdekében. A biróság az ingatlan tulajdonjogra vonatkozó törvénycikkek alapján dönti el, hogy kinek van igaza.

2.sz. példa - Ha egy bérlő és egy háziúr nem ért egyet a kárfedezet ügyében, úgy vannak idevonatkozó törvények, amelyek alapján a biróság el tudja dönteni, hogy kinek van igaza.

A polgári biróság költségeit a peres felek fizetik.

A BIRÓSÁGI RENDSZER

A birósági rendszer a kanadai kormány által megalapozott törvények betartásának biztosítása érdekében jött létre. Mind a kanadai, mind pedig az albertai törvényeket az egyén személyjogai és szabadsága védelmére, valamint a társadalom védelme szolgálatára irták.

A büntető törvények betartását a biróságoknak áll hatalmában biztositani, amely vonatkozásban a rendőrség segitségükre szolgál. A polgári törvények betartása az egyénnek is hatalmában áll a polgári biróságokon keresztül.

A RENDŐRSÉG

Kanadában a rendőrség feladata, hogy a társadalmat védje, segitsen azoknak, akiknek arra szüksége van és elősegitse, hogy az emberek a törvény betartásával kezelik egymás ügyeit. Kanadában a rendőrség általában élvezi a társadalom tiszteletét és jóindulatát. A szülők nagytöbbsége arra tanitja gyermekeit, hogy a rendőröktől nem kell félniök.

A rendőrség 24 órán keresztül készenlétben áll. Calgaryban és Edmontonban a rendőrséget a 911 szám tárcsázásával lehet telefonon elérni (természetesen ezt a speciális számot csak sürgős és komoly esetekben szabad csak hivni). Más helyeken a rendőrséget fel lehet hivni, ha "0"-t tárcsáz és amikor a telefonközpontos felveszi a kagylót kérje "Zenith 5000"-t [angolul: "Zenith 5000"] kapcsolni. Egyéb ügyekben a rendőrség egyéb telefonszámait a telefonkönyvben találhatja meg.

Javasoljuk, hogy a rendőrség telefonszámát a telefonhoz közel, vagy a telefonra felragasztva tartsa otthon.

BIRÓSÁGRA MENNI

Polgári ügyek

Polgári peresügyekben az emberek a bírósághoz fordulnak, hogy egymás közötti, vagy más vállalatok és szervezetek és az egyén közötti vitákban a bíróság döntését kérjék ki. Rendszerint ebben a folyamatban egy ügyvéd képviseli az egyént.

Büntetőtörvényi ügyek

Bűntények esetében az emberek a bíróságra mennek, mert vagy vád alatt vannak valami bűntény elkövetése miatt, vagy azért, mert tanúk voltak annak elkövetésével kapcsolatban. Ilyen esetekben idézést kapnak a bíróságtól, hogy mikor milyen időben kötelesek a bíróságon megjelenni. A idézésre való megjelenést a törvény előírja. Bárki, akinek a bíróságra kell mennie kell, hogy egy ügyvédet keressen magának.

Letartóztatások

Néha az emberek a bíróságra mennek, mert a rendőrség letartóztatta őket. A rendőrök, mielőtt valakit is letartóztatnak kötelesek a következőket követni:

- felmutatni a rendőrségi igazolványukat;
- kijelenteni az egyénnek, hogy letartóztatás alá kerülnek;
- megmondani az egyénnek a letartóztatás okát.

Ha a rendőrtiszt követi ezeket a törvény által előírt lépéseket, akkor az egyén köteles követni a rendőrtisztet.

Súlyos kihágásnak számit ha valaki egy rendőrtisztet testileg bántalmaz. Kanadában szintén komoly bűnténynek számit, ha valaki egy rendőrtisztet megvesztegetni próbál.

Rendszerint egy rendőrtiszt a letartóztatott személyt a rendőrségre viszi. A letartóztatott személynek joga van egy telefonhivásra és, amennyiben szükséges, ügyvédjét felhivni. A rendőrség segitséget nyújt, hogy a letartóztatott személy kapcsolatba léphessen egy ügyvéddel. Az ügyvéd felvilágositja az illetőt a jogairól és megmondja, hogy ajánlatos -e, hogy a letartoztatott személy beszélni kezdjen a rendőrségnek.

A letartóztatott személynek nem kell, ha nem akar, beszélni, vagy válaszolni a rendőrségen feltett kérdésekre a bűnvággal kapcsolatban. A rendőrségnek viszont jogában áll fényképeket és ujjlenyomatokat felvenni. Szintén jogosan megvizsgálhatják, hogy a letartóztatott személy fogyasztott-e alkoholt.

Előfordul, hogy a rendőrségen a letartóztatott egyént megmotozzzák.

ÜGYVED VÁLASZTÁSA

A legtöbben, akiknek bíróságra kell menniök fogadnak egy ügyvédet, aki képviseli őket. Az ügyvédek telefonszámai a telefonkönyv Sárga lapok részében "L" betű alatt, azaz ügyvéd, [angolul: L for lawyers] találhatók.

Ügyvédet fogadni drága lehet, de bárki akinek szüksége van ügyvédre és nem áll módjában azt megfizetni a következő helyekre mehet segitségért:

- Jogi Segély [angolul: Legal Aid] - ez egy segély-szervezet, amely fizeti azokat az ügyvédeket, akik hajlandók képviselni azokat az embereket, akiknek kevés a jövedelme (a telefonkönyv Fehér lapok részében "L" betű alatt, azaz Albertai Jogi Segely Társaság alatt [angolul: "L" for Legal Aid Society of Alberta] találhatja meg a telefonszámot);

- Bevándorlókat segítő szervezetek;
- Ügyvéd közvetítő - ez egy olyan szervezet, amely segít az embereknek ügyvédet találni (a telefonkönyv Fehér lapok részében "L" betű alatt, azaz ügyvéd közvetítő, [angolul: Lawyer Referral] találhatja meg a telefonszámot).

TÁRGYALÁSOK

Bűnügyi tárgyalások

Bárki, akit egy bűn elkövetésével vádoltak joga van egy igazságos tárgyaláshoz egy bíró avagy egy bíró és zsűri előtt.

A tárgyaláson, az illetőt, akit egy bűn elkövetésével vádoltak a vádoltnak hívják.

Rendszerint két ügyvéd van jelen egy bűnügyi tárgyaláson. Az egyik a királyi Koronát [angolul: the Crown] (avagy a kormányt) képviseli. A Koronát képviselő ügyvédnek ki kell fejtenie, hogy miért került a vádlott letartóztatás alá, valamint, hogy milyen alapon tekinti a rendőrség őt bűnösnek. A másik ügyvéd a vádlottat képviseli. Ezt az ügyvédet a védőügyvédnek hívják.

A védelem felhoz bizonyítékokat arra, hogy miért nem bűnös a vádlott a szóbanforgó bűn elkövetésében. Amennyiben a vádlott valóban elkövette a szóbanforgó bűnt, úgy a védőügyvéd felhoz bizonyítékokat, hogy mi késztette a vádlottat a bűn elkövetésére.

Mind a Korona oldalán, mind pedig a védelem oldalán az ügyvédek tehetnek fel kérdéseket a tanuknak.

A törvény megtiltja, hogy valaki hazudjon a biróság előtt. A tanúknak és a vádlottnak esküt kell tenniük mielőtt a biróság előtt beszélnek.

Rendszerint a biró hoz döntést abban, hogy a vádlott személy bűnös-e vagy sem miután végighallgatta a bizonyitékokat és tanúvallomásokat. Esetenként egy 12 személyből álló zsűri hozza meg a döntést arra nézve, hogy a vádlott személy bűnös-e vagy sem.

Ha a biró vagy a zsűri ártatlannak nyilvánítja a vádlott személyt, úgy azt szabadon bocsátják. Ha a személyt bűnösnek találják, akkor a biró hozza meg a döntést a büntetésre vonatkozóan. Az elítélt vagy pénzbüntetést kap, vagy börtönbüntetésre ítélik.

Ha a vádlottat el is itélik akkor is jogában áll fellebezni a biró vagy a zsűri döntését.

Családi Problémák

CSALÁDI PROBLÉMÁK

EGY PÁR CSALÁDBAN AZ ÚJ ORSZÁGBAN VALÓ BEILLESZKEDÉS TÚL SOK NEHÉZSÉGGEL JÁR. ILYEN ESETEKBEN EZEK SÚLYOS CSALÁDI PROBLÉMÁKAT EREDMÉNYEZHETNEK.

EZ A FEJEZET HASZNOS INFORMÁCIÓT TARTALMAZ EZEKRŐL A SÚLYOS CSALÁDI PROBLÉMÁKRÓL, VALAMINT A CSALÁDI ERŐSZAKOT TILTÓ TÖRVÉNYEKRE VONATKOZÓAN. IDE TARTOZNAK:

- ERŐSZAK ALKALMAZÁSA A CSALÁDBAN (GYERMEK ELLENI, FÉRJ/FELESÉG, VAGY IDŐSEK ELLENI SÉRTÉS);
- NŐI MENHELYEK;
- KÜLÖNÉLÉS;
- VÁLÓPER; ÉS
- GYERMEK(EK) ODAITÉLÉSE KÉRDÉSE.

ERŐSZAK ALKALMAZÁSA A CSALÁDBAN

A legtöbb család képes beilleszkedni az albertai életbe és képes eltűrni az új országba való letelepedéssel járó esetleges nehézségeket.

Egy pár család ugyanakkor elfogadhatatlannak tartja az új országbeli új életformát. Az új környezettel kapcsolatos nehézségek a családon belüli súlyos problémák formájában mutatkozhatnak meg. Amennyiben ezekre a problémákra nem keresnek orvoslást, úgy azok fenyegethetik a házasság stabilitását, valamint családon belüli erőszak alkalmazásához vezethetnek.

A családon belüli erőszak alkalmazása különböző formákat ölthet, viszont egyiket sem kell a szenvedő feleknek eltűrniök.

Gyermek elleni erőszak/sértés

A családoknak jogában áll maguknak eldönteni, hogyan kivánják gyermekeiket felnevelni. Ugyanakkor vannak életben a gyermekek védelmét biztositó törvények. Az úgynevezett Gyermekvédelmi, jóléti törvénycikk [angolul: Child Welfare Act] kimondja, hogy törvényellenesnek nyilvánul a gyermekek elhanyagolása, fizikai/testi sértése, szexuális sértése/kihasználása, valamint érzelmi/lelki sértése, kizsákmányolása. Egy 12 éven aluli gyermek egyedülhagyása törvényellenes elhanyagolásnak számit.

A gyermekvédelmi tisztviselők igyekeznek a családokat együtt tartani, de a törvény megszegése esetében a sértett gyermekeket akár időleges, azaz ameddig a viszonyok megjavulnak, akár végleges alapon elvehetik a szülőktől. Ha beszélni kiván egy gyermekvédelmi tisztviselővel, akkor lépjen kapcsolatba az Albertai Szociális Szolgáltatások hivatallal.

Hova kell gyermek elleni sértést bejelenteni

Bárki, akinek tudomása van, vagy úgy véli, hogy egy gyermeket bántalmaznak, vagy az valamilyen módon sérelemnek van kitéve, úgy hivja telefonon az úgy nevezett Gyermek Sérelem Megölőző vonalat [angolul: Child Abuse Hotline] és kérje, hogy kapcsolják a Zenit 1234 számot [angolul: Zenith 1234]. Ezt a számot bármikor éjjel és nappal is fel lehet hivni teritésmentesen. A bejelentő fél személyi azonosságát mindenkorra bizalmasan kezelik.

Férj vagy feleség elleni sértés

Számos testi, vagy érzelmi, pszichológiai tevékenység számit sértésnek. Egy néhányat ezek közül itt is felsorolunk:

- fizikai/testi sértés (verés, pofozás, boxolás, vagy a házastárs kizárása a családi otthonból);
- érzelmi/pszichológiai sértés (folytonos kritizálás, fenyegetés, hogy bántalmazni vagy megölni fogja a gyermekeket, a házastársnak megtiltani, hogy barátokat szerezzen, megfenyegetni a házastársat, hogy visszaküldi a szülőházájába, javak erőszakkal való tönkretétele);
- szexuális sértés (nem kivánt, de erőszakkal elért nemi közösülés);
- anyagi/gazdasági sértés: (a házastárstól minden pénz megtagadása, avagy minden lehetőseg megvonása, vagy megtagadása, hogy a másik fejleszthesse magát és ezáltal keresőképességét lényegesen javithassa).

Idősek elleni sértés

Az idősek ellen elkövetett sértés sok különböző formát ölthet, mint például szóbani sértés, érzelmi/pszichológiai sértés, fizikai/testi sértés, anyagi sértés/kihasználás, avagy az idős személy magára való hagyása megfelelő gondozás nélkül, az idős személy súlyos elhanyagolása.

Ilyen esetekben a körzeti közösségi ápolónőverekhez kell fordulni, akik felülvizsgálják a helyzetet és javaslatot tudnak adni, hogy mi a helyes út a megoldásra.

NŐI MENHELYEK ALBERTÁBAN

A női menhelyek biztonságos menhelyet nyújtanak sértést elszenvedett nőknek/anyáknak és gyermekeiknek 21 nap időtartamra. Gyakorlatban ez azt jelenti, hogy ezalatt az idő alatt a védelemre szorultak térítésmentesen és egy biztonságot nyújtó és bizalmasan kezelt alapon kapnak a menhelyen élelmet, lakhelyet, a krízis felszámolására való tanácsadást, soronkívüli ügyintézést megfelelő lakhely találására, gyermekgondozást.

Calgary
Calgary Women's Emergency Shelter
(Calgari Női Menhely)
Telefon: 245-5901

Sheriff King Home
(Sheriff King Ház)
Telefon: 266-0707

Fort McMurray
Unity House
(Egység Ház)
Telefon: 743-1190

Grande Prairie
Odyssey House
(Odisszea Ház)
Telefon: 532-2672

Lloydminster
Interval Home
(Szünet Ház)
Telefon: 875-0966

Red Deer
Central Alberta Women's Emergency
(Alberta Központi Női Menhely)
Telefon: 346-5643

Yellowhead Emergency Shelter
(Yellowhead Menhely)
Telefon: 865-5133
Zenit 22293

Camrose
Women's Shelter
(Női Menhely)
Telefon: 672-1035

Edmonton
Win House I and II
(Győzők Háza I-II)
Telefon: 479-0058

Grande Centre
Dr. Margaret Savage
Women's Crisis Centre
(Dr. Margaret Savage
Női Krízis Központ)
Telefon: 594-5095

Lethbridge
Harbour House
(Kikötő Ház)
Telefon: 320-1881

Medicine Hat
Women's Shelter
(Női Menhely)
Telefon: 529-1091

Sherwood Park
A Safe Place
(Egy Biztonságos Hely)
Telefon: 464-7233
(464-SAFE)

KÜLÖNÉLÉS

Ha súlyos problémák fejlődnek ki egy házaspár életében, előfordul, hogy nem kívánnak többé együtt élni. Tanácsadó közbenjárásával esetlegesen a házasságot meg lehet menteni, avagy, ha szükséges, meg lehet szüntetni a kapcsolatot a lehető legbékésebb módon. Ezeket a tanácsadókat a bevándorlókat segítő szervezeteken keresztül, vagy a helyi Albertai Család és Közösség Támogató Szövetség révén [angolul: Family and Community Support Association of Alberta, vagy Family Service Association of Alberta] ("F" betű alatt, azaz család [angolul: family] alatt a telefonkönyv Fehér lapok részében) lehet megtalálni.

Egy férjet vagy feleséget nem lehet deportálni csak azért, mert az őérte, mint állandó letelepedési engedélyt élvező állandó lakosért, garanciát vállalt házastársától külön akar menni.

Azoknak, akik egy látogató vízummal [angolul: Visitor's Record], vagy miniszteri engedéllyel [angolul: Minister's Permit], avagy munkavállalási engedéllyel [angolul: Work Permit] tartózkodnak Kanadában, erősen javasoljuk, hogy családi problémák esetében forduljanak egy bevándorlási tiszthez [angolul: Immigration Officer] egy Kanada Bevándorlási Központban [angolul: Canada Immigration Centre] és lehetőség szerint kérjék ki egy e témakörben specializáló ügyvéd jogi véleményét is.

VÁLÓPER/VÁLÁS

Egy bíróság által kimondott válás jogilag megszünteti a házasságot. Bizonyos esetekben a hivatalos válás után is a felek jogilag felelősséggel tartoznak egymás iránt és gyermekeikre vonatkozóan.

A biróság felbontja a házasságot amennyiben úgy találja, hogy az visszavonhatatlanul felbomlott. A törvény kimondja, hogy a házasság felbomlott, ha:

. mindkét fél azzal az indokkal élt legalább egy évig külön házastársától, mert úgy érezte, hogy a házasságnak vége van;
. az egyik házastárs megcsalta a másikat (azaz nemileg közösült valaki mással) és a megcsalt fél nem bocsátott meg neki ezért;
. az egyik házastárs fizikailag, vagy szellemileg kegyetlenül bánt a másik féllel ami elviselhetetlenné tette a kapcsolat folytatását.

Bárki, aki válni kiván lépjen kapcsolatba egy ügyvéddel.

GYERMEK(EK) ODAITÉLÉSE KÉRDÉSE

Amennyiben a szülők nem tudnak megegyezni abban, hogy melyikük tartsa meg a gyermekeket, a válásra vonatkozó törvények alapján a biró meg tudja hozni döntését. Minden esetben a gyermekek érdekét veszik figyelembe először. A szülő korábbi viselkedése nem befolyásolhatja a biró döntését amennyiben az a viselkedés azt nem hátráltatja abban, hogy felelősségteljes szülő legyen.

Kikapcsolódás és Sportok

KIKAPCSOLÓDÁS ÉS SPORTOK

EZ A FEJEZET A KÖVETKEZŐ INFORMÁCIÓT TARTALMAZZA:

- PARKOK ALBERTÁBAN;
- SPORTOK;
- KÖZÖSSÉGI KÖZPONTOK;
- TANFOLYAMOK KÜLÖNBÖZŐ ISKOLÁKBAN; ÉS
- KULTURÁLIS TEVÉKENYSÉGEK.

PARKOK ALBERTÁBAN

Közösségi parkok

A közparkok, vagy közösségi parkok olyan területek a nagyvárosokban, vagy városokban, ahol az emberek, a köznép szabadtéri foglalkozásokat élvezhet, mint pl. lehet futni, biciklizni/kerékpározni a kerékpár-úton, a gyermekek részére vannak játszóterek, szabadtéri zenét lehet hallgatni a koncerteken, kirándulni lehet, úszni lehet, csoportos sportjátékokat lehet élvezni, valamint közösségi rendezvényeket lehet tartani.

A közparkok használatáért nem kell fizetni. Számos közösségi park egész éven át nyitva van és sokan vesznek részt a tél folyamán ezekben a parkokban téli sportokban, mint pl. sielésben és jégkorcsolyázásban.

Alberta tartományi parkok

Alberta tartományon keresztül-kasul vannak tartományi parkok. A tartományi parkok lényegesen nagyobb területet ölelnek fel, mint a közparkok. Számos ilyen parkban vannak tavak, erdők és strandok. Az emberek táborozhatnak ott, vagy esetleg csak egy napos kirándulásra mennek oda.

Ezekben a parkokban például lehet táborozni (kempingelni), halászni, csónakázni, vizi-síelni, sportokat űzni, kerékpározni, kirándulni, természetjáró túrákra lehet menni, télen síelni a havon, és hegyet is lehet mászni.

A tartományi parkok használatáért egy aránylag kis belépési díjat fizetnek az emberek.

A tartományi parkok a nagyközönség számára, azok felüdítésére és kikapcsolódására vannak fentartva. Ugyanakkor ezek a parkok a természet és a vadon élő állatok védelmét is szolgálják. Bizonyos rendszabályok vannak érvényben, amelyek a parkot használó nagyközönség személyes biztonságát és védelmét szolgálják. A parkokra vonatkozó további részletes felvilágositásért forduljon a telefonkönyv Fehér lapok részében az albertai kormány alatt [angolul: Government of Alberta] majd ezalatt a Kikapcsolódás és Parkok [angolul: "Recreation and Parks"] cím alatti, avagy a szövetségi, azaz kanadai kormány [angolul: Government of Canada] alatt a Nemzeti Parkok [angolul: "Parks National"] hivatalokhoz.

SPORTOK

Albertában a legtöbb ember részt vesz és élvez valamilyen sportot. Ezek közé tartoznak pl. futás, úszás, golf, tenisz, kugli, kemping/táborozás, síelés, szánkózás, halászás, vadászás, korcsolyázás, csónakázás, kerékpározás, kirándulás, természetjáró túrázás, hegymászás, valamint önvédelmi sportok.

Szintén vannak csoportos sportok, amelyek meglehetősen népszerűek Albertában, mint pl. hoki, amerikai futball, baseball, kriket, kosárlabda, futball, terepfutás, valamint curling.

Az iskolákban is sok sportot gyakorolnak és a diákok részt vehetnek ezekben. Szintén vannak közösségi központok, ahol felnőttek és fiatalok részt vehetnek különböző csoportos sportokban és csatlakozhatnak csapatokhoz.

További felvilágositást kérhet a telefonkönyv Fehér lapok részében "C" betű alatt, nagyváros esetében [angolul: City] és a város neve, vagy "T" betű alatt, város esetében [angolul: Town] és a város neve, majd a Parkok és Kikapcsolódás címszó [angolul: "Parks and Recreation"] alatti telefonszámokon.

KÖZÖSSÉGI KÖZPONTOK

Egy közösségi központ az egy olyan épület, ahová a környék lakói mehetnek sportokban, vagy különböző kurzusokban, mint pl. varrás, tánc, játékok és ESL, azaz angol mint második nyelv részt venni. Ezekben a központokban szintén tartanak táncokat és egy bingó nevű szerencse-játékot.

TANFOLYAMOK KÜLÖNBÖZŐ ISKOLÁKBAN

Sok iskolában vannak esti tanfolyamok azok számára, akiket érdekelnek pl. sütő-főző, különböző tánc tanfolyamok, torna, festés, kerámia, sakk, speciális önsegítő, vagy önfejlesztő kurzusok, pl. hogy szokjanak le a dohányzásról, avagy alkoholról, hogyan osszák be a pénzüket és hogyan gazdálkodjanak jobban, talajtorna, úszás, valamint különböző nyelvtanfolyamok.

További felvilágositásért telefonáljon a Köziskolák Tantestületi Tanácsának [angolul: Public School Board], vagy a Katolikus iskolák Tantestületi Tanácsának [angolul: Catholic School Board], avagy a különböző közösségi központoknak.

KULTURÁLIS TEVÉKENYSÉGEK

Alberta sok lehetőséggel szolgál azoknak akik élvezetet találnak különböző kulturális tevékenységekben. Ide tartoznak pl. múzeumok, balett, állatkertek, szimfonikus zenekarok, népi-kulturális események, mint pl. Örökségi napok Edmontonban [Heritage Days], avagy a Calgary ökörviadal [angolul: Calgary Stampede], valamint más egyéb rodeok, vásárok, termelők piaca, szabadtéri és épületben tartott koncertek, szépművészeti galériák, történelmi helyszinek, mozik, könyvtár és operák látogatása.

Akik valamilyen kulturális tevékenységben részt kivánnak venni és szükségük van felvilágositásra azok az újságokban, könyvtárakban, múzeumokban, valamint a telefonkönyvben Alberta kulturális hivataltól [angolul: Alberta Culture] és "G" betű alatt, azaz albertai tartományi kormány kulturális hivatala alatt, [angolul: Government of Alberta - Culture] kaphatnak információt.

Az Albertai Bevándorlási És Letelepedési Támogatott Bevándorló Segélyszervezetek

Szt. Barnabás Menekült Társaság
St. Barnabas Refugee Society
Suite 400, 10136 - 100 Street
Edmonton, Alberta T5J 0P1
Telephone: 428-7094

Edmontoni Bevándorlószolgálati Társaság
Edmonton Immigrant Services Association
Cromdale School
11240 - 79 Street
Edmonton, Alberta T5B 2K1
Telephone: 474-8445

Edmonton Mennonita Központ az Ujonnan-jöttek Tamogatására
Edmonton Mennonite Centre for The Assistance of Newcomers
Room 202, 10830 - 107 Avenue
Edmonton, Alberta T5H 0X3
Telephone: 424-7709
7714, 1150

Calgary Bavándorlókat Segítö Társaság
Calgary Immigrant Aid Society
900A - 825 - 8 Avenue, S.W.
Calgary, Alberta T2P 2T3
Telephone: 265-1120

Calgary Katolikus Bevándorló Társaság
Calgary Catholic Immigration Society
1916 - 2nd Street, S.W.
Calgary, Alberta T2S 1S3
Telephone: 245-8800

Calgary Bevándorló Nök Központja
Calgary Immigrant Women's Centre
Room 200A
223 - 12 Avenue S.W.
Calgary, Alberta T2R 0G9
Telephone: 266-0822

Lethbridge Bevándorló és Letelepedési Társaság
Lethbridge Immigrant Settlement Association
506 - 4 Avenue, South
Lethbridge, Alberta T1J 0N5
Telephone: 327-5333

Katolikus Közszolgálat Bevándorló és Letelepédesi Szolgálat
Catholic Social Services
Immigration and Settlement Services
10420 - 107 Avenue
Edmonton, Alberta T5H 0W1
Telephone: 424-3545

Együtt a Változásban — Bevándorolt Nök Központja
Changing Together — A Centre for Immigrant Women
2nd Floor, 10010 - 107 Avenue
Edmonton, Alberta T5H 0V2
Telephone: 421-0175

Katolikus Közszolgálat
Catholic Social Services
#2, 4908 - 50 Street
Camrose, Alberta T4V 1R1
Telephone: 612-1304

Alberta — Központi Menekült Segítö Vezetöség "C.A.R.E."
Central Alberta Refugee Effort (C.A.R.E.) Committee
#202, 5000 Gaetz Avenue
Red Deer, Alberta T4N 4B2
Telephone: 346-8818

Katolikus Közszolgálat
Catholic Social Services
#202, 5000 Gaetz Avenue
Red Deer, Alberta T4N 4B2
Telephone: 346-7055

Medicine Hat Bevándorló Letelepedési Társaság
Medicine Hat Society for Immigrant Settlement
#206, 1741 Dunmore Road, S.E.
Medicine Hat, Alberta T1A 1Z8
Telephone: 529-9450